

I. H. S.

Iuuenalis et Persii Satyræ.

Año 1526.

(Archivo de Loyola).

**Iuuenalis.
Persius.**

ABES Cande
dide lector has
ce Iuuenalis,
et Persii clas
sissimorum poetarum

Satyras, hac editione
castigationes redditas: quibus
Iuuenalis uita, ac in singulas
eiusdem praestantissimi Vatis
Satyras Antonij Mancinelli
argumenta nuper accessere.

ALDVVS SCIPIONÆ CARTE
ROMACHO SVO.S.

L. Iuuenalis, et A. Persij Satyras, ut cōmo-
dius teneri manibus, et edisci, nedū legi ab omni-
bus queāt, minima forma excusas publicamus,
atque eo tempore, quo omne uitium magis stat in-
præcipiti, quam stabat cum cōderentur: nō enīz
dubito, ne nō cognoscat mores uitæ, legatq; suos.
Eas ad te mittimus Scipio, Suavis. ut tibi iterum
familiares sua breuitate fiant, ut olim fuerant,
cum te Roma adulescens continebas, quando eas
nō minus tenebas memoria, quā digitos ungueso
que tuos.

VALE.

IVNII IUVENALIS AQVI
NATIS POETAE PRÆ
STANTISSIMI VI
TIA, A IOANNE
BRITANNI
CO DE
SCRIP-
TIA.

VITA IUVENALIS.

VNIVS IUVENA-

lis quibus parentibus natus
fuerit, pro comperto non ha-
bet. Ex Aquino oppido volo
scorum oriundum fuisse do-
cet ipse in fine tertie satyræ.
Et quoties te, Roma tuorefi-
ci properantem reddet Aquino. Temporibus Tra-
iani satyras suas scripsisse nemo nisi parum peri-
tus diffitetur. Nec audiendi sunt, qui existimant
eum regnante Domitiano floruisse: quū is poeta
scribente iam defunctus fuisset: quod abunde scio
tis ipse multis in locis indicat: ut illic in secunda
satyra. Qualis erat nuper tragico pollutus adulo-
ter. Nam quū ait, erat nuper, planissime ostendit
eum mortuū fuisse: preterea in tam aperta eius re-
prehensionem uiuentis nō insurrexisset. Et alibi
in eadem satyra. Quum tot abortiuis fecundam
Iulia uulū solueret, et patruo similes effunderet
offas. Vbi intrepide demonstrat ab eo uiolatam
fuisse fratris filia: quod neutiq; fecisset, si tūc tēo-
poris uixisset. Et alibi decessisse apertissime docet.
Quum iam semianimum laceraret Flanius orbe
ultim⁹: et caluo seruiret Roma Neroni. Et alibi.
Set olim p̄digio par est in nobilitate senectus. Vnde
fit, ut malim fraterculus esse gignatū. Quibus
omnibus satis cōstat post mortē Domitiani poetā
scripsisse: qua uero ætate, quoue loco mortu⁹ fues-

VITA IUVENALIS

rit, qui certum nihil habeat, alijs inquirendū relin-
quimus: nec alijs assentimur, qui eum a Paride hi-
strione, & delitio Domitiani in exilium actum
fuisse autumant: ibi mortuum: de q̃ eo intellexis-
se Sidonium Apollinarem, quum ait. Nec qui cōd-
simili deinde casu, Ad uulgi tenuē strepentis aus-
ram Irati fuit histrionis exul. Neq̃ enim fieri po-
tuit, ut a Paride in exiliū missus fuerit: quum sa-
tyras suas (ut diximus) scripserit sub Traiano:
& Paris gratia, & autoritate tantum ualuerit
apud Domitianum: unde quum Sidonius nec Iu-
uenalem, nec alium quempiam nominauerit, de
quouis alio intelligere potuit.

SATYRA PRIMA. Fo. III.

IUVENII IUVENALIS AQVIO
NATIS SATYRA PRIMA.

Argumentum satyræ primæ per Mancinellum.
Prima docet satyræ causas, formamq̃ libelli.

EMPER EGO AVDI
tor tantum? nunq̃ ne reponam?
Vexatus toties ranci Theſeide
Codri?

Impune ergo mihi recitauerit

ille togatas?

Hic elegos? impune diem consumpserit ingens
Telephus? aut summi plenaiam margine libri,
Scriptus & in tergo, necdum finitus Orestes?
Nota magis nulli domus est sua, quā mihi lucus
Martis, & a olus uicinum rupibus antrum
Vulcani. Quid agāt uēti, quas torqueat umbras
Aeacus, unde alius furtiuæ deuehat aurum
Pelliculæ, quantas iaculetur Monychus ornos,
Frontonis platani, cōuulsaq̃ marmora clamant
Semper, & assiduorupta leātoꝝ columna.
Expectes eadem a summo, minimoq̃ poeta:
Et nos ergo manum ferule subduxamus, & nos
Consilium dedimus Syllæ, priuatus ut alium
Dormiret: stulta est clementia, cum tot ubique
Vatibus occurras, perituræ parcere chartæ.
Cur tamen hoc potius libeat decurrere campo,
Per quē magnus equos Atreia flexit alumnus,

SATYRA

Si uideat, et placidi rationem admittitis, edam.
Cum tener uxore ducat spado, Menia thuscum
Fingat aprum, et nuda teneat uenabula mēma,
Patritios omnes opibus quum prouocet unus,
Quo tondete grauis iuueni mihi barba sonabata
Cum pars miliacae plae bis, quum uerna Canopi
Crispinus, tyrias humero reuocant elacernas
Ventilet a stium digitis sudantibus aurum,
Nec sufferre queat maioris pondera gemmae:
Difficile est satyrā nō scribere, nam quis iniquae
Tam patiens uir bis: tam ferreus, ut teneat se?
Causidici noua cum ueniat leuica Maithonis
Plena ipso, et post hunc magni delator amici,
Et citorapturus de nobilitate comesa
Quod supest, quē Massa timet, quē munere palpat
Carus, et a trepido Thymele summissa latino,
Cum te summo uocant, qui testamenta merentur
Notibus, in caelum quos euehit optima summi
Nuncia processus, uetulae uesicae beatae.
Vnciolam Procleius habet, sed Gillo deūcem.
Partes quisque suas ad mensurā in guinis hares
Accipiat sane mercedem sanguinis: et sic
Palleat, ut nudis pressit qui calcibus anguem,
Aut Lugdunensem rhetor didurus ad aram.
Quid referam, quanta siccum iecur ardeat irae
Cum populū gregibus comitū p̄mat hic spoliator
Pupilli prostantis: at hic damnatus inani
Iudicio, quid enim salus infamia nummis?

PRIMA. Fo. IIII.

Exul ab oetaua Marius bibit, et fruitur dys
Iratris, at tu uidrix provincia ploras.
Haec ego non credam uenusta digna lucerna?
Haec ego non agitem? sed quid magis heracleas?
Aut diomedas: aut mugitum labyrinthi?
Et mare percussum puero, fabrumque uolātem?
Cum leno accipiat mœchi bona, si capiendi
Ius nullum: uxori, doctus spectare lacunar,
Doctus: et ad calicem uigilanti stertere naso:
Cum fas esse putet curam sperare cohortis,
Qui bona donauit praesepibus, et car et omni
Maiorum censu, dum per uolat axe citato
Flaminiam puer Automedon: nam lora te uebat
Ipse lacernate quum se iactaret amica.
Nonne libet medio caras implere capaces
Quadruiro: cum iam sexta ceruice feratur
Hinc atque inde patens, ac nuda pene cathedra
Et multum referens de Meccenate supino
Signator falso qui se lautum, atque beatum
Exiguus tabulis, et gemma fecerat uida?
Occurrit matrona potens, quae molle calenum
Porrectura uiro miscet sitiente rubetam,
Instituique rudes melior locusta propinquas
Per famam, et populum nigros efferre maritos,
Aude aliquid breuius Gyaris, et carcere dignū,
Si uis esse aliquid: probitas laudatur, et alget:
Criminibus debent hortos, praetoria, mensas,
Argentum uetus, et statem extra pocula caprā,

SATYRA

Quem patitur dormire nurus corruptor auaræ?
Quem sponse turpes? et prætextatus adulteræ
Sinatura negat, facit indignatio uersum
Qualécūque potest, quales ego, uel Cluuienus.
Ex quo Deucallion nymbis tollentibus æquor
Nauigio montem ascendit, sortisq; poposcit,
Paulatimq; anima caluerunt mollia saxa,
Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas.
Quicquid agūt hoies, notū, timor, ira, uoluptas,
Gaudia, discursus, nostri farrago libelli est.
Et quando huberior uitiorum copia? quando
Maior auaritiæ patuit finis? alea quando
Hos animos? neq; enim oculis comitantibus itur
Ad casum tabulæ, posita sed luditur arca.
Prælia quanta illic dispensatore uidebis
Armigero: simplex ne furor festeria centum
Perdere? et horrenti tunica non reddere seruo?
Quis totidem erexit uillas? quis ferula septem
Secreto cœnauit auus? nunc sportula primo
Limine parua sedet turba rapienda togata:
Ille tamen faciem prius inspicit, et trepidat ne
Suppositus uenias, ac falso nomine poscas.
Agnitus accipies, iubet a præcone uocari
Ipsos Troiugenas: nam uexant limen et ipsi
Nobiscum: da prætori, da deinde tribuno.
Sed libertinus prior est, prior inquit ego sum.
Cur timea? dubitem ne locū defendere? quāuis
Natus ad Euphratē, molles qđ in aure fenestræ

PRIMA.

Fo. V.

Arguerint, licet ipse negē, sed quinque tabernæ
Quadringenta parant: qđ cōfert purpura main^o
Optandum: si laurenti custodit in agyo
Conductas Coruinus oues: ego possideo plus
Pallante, et lucinis, expēdent ergo tribuni.
Vincant diuitia, sacro nec cēdat honori
Nuper in hanc urbē pedibus qui uenerat albis.
Quandoquidem inter nos sanctissima diuitiarū
Maiestas: et si funesta pecunia templo i. plena f. uis.
Nondū habitas, nullas nūmorū ereximus aras,
Ut colitur pax, atq; fides, uictoria, uirtus,
Queque salutato crepitat concordia nido.
Sed cum summus honor finito computet anno,
Sportula quid referat, quātum ratioibus addat,
Quid faciet cōites? qđ hic toga, calcens hic est,
Et panis, fumusque domi densissima centum
Quadrantes lætica petit, sequiturque maritum
Languida, uel pragnās, et circūducitur uxor.
Hic petit absenti nota iam callidus arte:
Ostendens uacua, et clausam pro coniuge sellā:
Galla mea est inquit, citius dimitte, moraris?
Profer galla caput, noli uexare, quiescit.
Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum.
Sportula, deinde forū, iurisq; peritus Apollo,
Atque triumphales, inter quas assus habere
Nescio quis titulos ægyptius, atque ex abarches,
Cuius ad effigiem non tantum micere fas est.
Vestibulis abeunt ueteres, lassiq; clientes:

SATYRA

Votaq; deponunt, quanquam longissima cœna
Spes homini, caules miseris, atq; ignis emendus.
Optima sylvarum interea pelagiq; uorabit.
Rex horum, uacuisq; toris tantum ipse iacebit.
Nam de tot pulchris, & latis oribus, & tam
Antiquis, una comedunt patrimoniamensa.
Nullus iam parasitus erit, sed quis feretistas
Luxuria sordes: quanta est gula quæ sibi totos
Ponit apros, animal propter conuiuia natum?
Pœnatamen præsens, cum tu deponis *amicus*
Turgidus, & crudû pauonē in balnea portas,
Hinc subita mortes, atq; intestata senectus
It noua, nec tristis per cunctas fabula cœnas,
Ducitur iratis plaudendum finus amicis.
Nil erit ulterius quod nostris moribus addat
Posteritas, eadem cupient, facientq; minores.
i. scribe. Omne in præcipiti uitium stetit: utere uelis,
Totos pande sinus, dicas hic forsitan, unde
Ingenium par materia est: unde illa priorum
Scribendi quodcumq; animo flagrante liberet
Simplicitas, cuius non audeo dicere nomen?
Quid refert diis ignoscat Mutius, an non?
Pone Tigillum: tædala lucebis in illa,
Qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant,
Et latum media sulcum deducit arena.
Qui dedit ergo tribus patruis aconita, uebatur
Pensilibus plumis: atq; illinc despiciat nos?
Cum ueniet contra, digito compesce labellum,

SECUNDA.

Fo. VI.

Accusator erit, qui uerum dixerit, hic est,
Securus licet Aeneam, Rutulumq; ferocem
Committas, nulli grauis est percussus Achilles,
Aut multum quasi situs Hylas, urnamq; secutus, *filii heredes*
Ense uelut stricto quoties Lucilius ardens
Infremuit, rubet auditor, cui frigida mens est. *exprehendit bitia*
Criminibus, tacita sudant præcordia culpa.
Inde ira, & lachryma: tecum prius ego uoluta *atque per*
Hæc: animante tuba galeatum sero duelli
Pœnilet: experiar quid concedatur in illos,
Quorum flammia tegitur cinis, atq; latina.

Explicit prima satyra.

Secunda satyra argumentum.

Qui simulant curiosi, satyra patuere secunda.

Ltra Sauromatas fugere hinc libet
& glaciale
Oceanum, quoties aliquid de mo-
ribus audent, *diceret*
Qui curiosi simulant, & baccha *i. propter*
nalia uiuunt, *peccata bacchi*
Indoati primum, quâquam plena omnia gypso. *filio*
Chrysippi inuenias, nam perfectissimus horum *princi-*
Si quis Aristotelem similem, uel Pittaconem *pat-*
Et iubet archetypos pluteum seruare Cleantes. *et a marjo*
Fronti nulla fides, quis enim non uicus abundat
Tristibus obscenis: castigas turpia, cum sis
Inter sociatricos notissima fossa cina dora. *i. inter sedome-*

SATYRA

balos. Hispida membra quidē, et dura per brachia setae
las almor. Promittunt atroxem animum, sed podice leni
nas. Caudantur tumida medico ridente marisca.
Rarus sermo illis, et magna libido tacendi,
Atq; supercilio breuior coma, uerius ergo,
Et magis ingenue Peribonius: hunc ego fatis
Imputo, qui uultu morbum, incessuq; fatetur.
Horum simplicitas miserabilis, his furor ipse
Dat ueniam: sed peiores qui talia uerbis
Herculis inuadunt, et de uirtute locuti
Clunem agitant: ego te ceuentem dexte uerebor
Infamis Varillus ait: quo deterior te?
alco. Loripedem rectus derideat, aethiopem albus.
poet. mure Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
ia. u. sent Quis celum terris non misceat, et mare calo?
Sifur displiceat Verri: homicida Miloni:
Clodius accuset moechos: Catilina Cethezum?
In tabulam Sylla si dicant discipuli tres:
Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
Concubitu: qui tunc leges reuocarat amaras
Omnibus, atq; ipsis Veneri, Martiq; timēdas,
Cum tot abortiuus foecundam Iulia uulnam
Solueret, et patris similes effunderet offas,
Nonne igitur iure, ac merito uitia ultima fidos
Contemnunt scauros, et castigata remordent?
Non tulit ex illis toruum Laronia quendam
Clamantem toties, ubi nunc lex Iulia dormit?
Ad quem subridens, felicia tempora, qua te

SECUNDA. Fo. VII.

Moribus opponunt, habeat iam Roma pudore.
Tertius e caelo cecidit Cato, sed tamen unde
Haec emis? hirsuto spirant opobalsama collo
Que tibi: ne pudeat dominū mōstrare taberna,
Quod si uexantur leges, ac iura citari
Ante omnes debet scatinia. respice primum, *lex que est contra*
Et scrutare uiros: faciunt hi pluras: sed illos *sed omne fides*
Defendit numerus, iundaq; um bone phalanges.
Magna inter molles concordiam non erit ullum *i. inter homi.*
Exemplum in nostro tam detestabile sexu. *u. u. non en di*
Tandiam non labit Cluuiam, nec Flora Catulla,
Hispo subit iuuenes, et morbo pallet utroq;
Nunquid nos agimus causas? ciuilia iura
Noamus: aut ullo strepitu fora uestra mouem?
Ludantur pauca, comedunt coliphia pauca.
Vos lanam trahitis, calathisq; peracta refertis
Vellera, uos tenui pregnantem flamine fusum
Penelope melius, melius torquetis Arachne,
Horrida quale facit residens in codice pellex, *hoc est lanam*
Notum est cur soli tabulas impleueris Hister *torque re*
Liberto, dederis uiuus cur multa puella.
Diues erit, magno qua dormit ter tia lecto.
Tu nube, atq; tace: donant arcana cylindros. *i. gemas*
De nobis post haec tristis sententia fertur,
Dat ueniam coruis, uexat censur a columbas.
Fugerunt trepidi uera, ac manifesta canentem
Stoicida, quid enim falsi Latronia? sed quid. *dicat. s.*
Non facient alij: cum tu multitia sumas. *i. beator molles*

SATYRA

i. b. eo. f. s. p. t. m. u. s. Bibliotheca
Cretice: et hanc uestem populo mirate perores

In Proculas, et Pollineas, est mæcha Labullas

Damnetur si uis etiam Corphinia, talem

Non sumet damnata togam: sed Iulius ardet,

Aestuo, nudus agas: minus est insania turpis.

En habitum, quo te leges, ac iura ferentem

Vulneribus crudis populus mō uictor, et illud

Montanum positis audiret uulgus aratris.

Quid non proclames in corpore iudici: ista,

Si uideas: quæro an deceant multitudo testem?

Acer, et indomitus, liber tatisq; magister

i. luc. esp. pel. Cretice pelluces: dedit hanc contagio labem,

Et dabit in plures, sicut grex totus in agris

Vnius scabie cadit, et porrigine porci, *i. a. hor. contra*

i. p. n. t. e. d. n. m. Vnaq; conspecta liuorem ducit ab uña

Eædius hoc aliquid quandoq; audebis amicum.

Nemo repente fiat turpissimus. accipient te

Paulatim qui longa domi redimicula sumunt

Frontibus, et toto posuere monilia collo,

Atq; bonam teneræ placant abdomen porcæ,

deum. s. Et magno cratere deam: sed more sinistro

Exagitata procul non intrat fœmina limen.

Solis ara deæ maribus patet. ite prophane

Clamatur, nullo gemit hic tibia cornu.

Talia secreta coluerunt orgia tæda,

i. a. t. m. s. m. Cecropiam soliti baptas lassare Cotytton: s. deas

Ille supercilium madida fuligine tinctum

Obliqua producit acu, pinguiq; trementes

SECUNDA. Fo. VIII.

Attollens oculos, uitreo bibit ille priapo,

Reticulumq; comis auratum ingentibus implet lacophia

Carulea indutus scutulata, aut galbana rasa, *des. sep. p. n. t. m. u. s. qui d. Roman. y. feban. t. u. s.*

Et per Lunonem domini iurante ministro,

Ne tenet speculum patici gestamen Othonis, *im. p. n. t. m. u. s. e. b. a. t. u. s.*

Et Aurunci spoliū, quo seille uidebat *ex. a. g. i. t. a. n. t. i. p. a. t. i.*

Armatum, quum iam tolli uexilla iuberet,

Res memoranda nouis annalibus, atq; recenti

Historia speculum ciuilis sarcina belli

Nimirum summi ducis est occidere Galbam, *i. p. a. d. o. m. e. t. i. u. m.*

Et curare cutem summi constantia ciuis,

Bebriaci in campo spoliū affedare palati, *i. a. p. p. e. t. e. r. e.*

Et pressum in faciem digitis extendere panem,

Quod nec in assyrio pharetrata Semiramis orbe

Mæsta, nec actiaca fecit Cleopatra carina.

Hic nullus uerbis pudor, aut reuerentia mensæ,

Hic turpis Cybeles, et fracta uoceloquendi, *i. f. e. m. i. n. e. a.*

Liber tas, et crine senex phanaticus albo,

Sacrorum antistes, reruz, ac memorabile magni

Gutturis exemplum, conducendusq; magister,

Quid tamē expectet, phrygio quos tepus erat iā

More superuacuum cultris abscondere carnem?

Quadringenta dedit Gracchus sesteritia: dotem

Cornucini, siue hic recto cantauerat ære.

Signatæ tabulæ, diuū feliciter ingens abominas. *s.*

Cœna sedet: gremio iacuit noua nupta mariti.

O Proceres cefore opus est, an haruspice nobis?

Sci licet horreres, maioraq; monstra putares,

SATYRA

Si mulier uitulum, uel si bos ederet agnum,
Segmenta, & longos habitus, & flammae summi
Arcano quis sacra ferens nutantia loro
Suda uel clypeis ancilibus, o pater urbis
Vnde nefas tantum latius pastoribus: unde
Hæc tecti gutturi Gradiue tuos urtica nepotes?
Tradit ecce uiro clarus genere, atq; opibus uir.
Nec galeam quassas: nec terram cuspidē pulsas:
Nec quereris patri: uade ergo, & cede seueri
Lugribus campi, quem negligis: officium cras
Primo sole mihi peragendum in ualle Quirini:
Quæ causa officij: quid quaeris: nubis amicus,
Nec multos adhibet, liceat modo uiuere, fient,
Fient ista palam, cupient & in acta referri.
Interea tormentum in gens nubentibus hæret,
Quod nequeunt parere, & partu retiere maritos:
Sed melius, quod nil animis in corpora iuris
Natura indulget: steriles moriuntur, & illis
Turpida non prodest in pyxide condita lyde,
Nec prodest agili palmas præbere Luperco.
Vicit & hoc mōstrum tunicati fuscina Gracchi,
Lustrauitq; fuga mediā gladiator harenā,
Et Capitolinis generosior, & Marcellis,
Et Catulis, Paulisq; minoribus, & Fabijs, &
Omnibus ad podiū spectantibus, his licet ipsum
Admoneas, cuius tunc munere retia misit.
Esse aliquos manes, & subterranea regna,
Et contum, & stygioranas in gurgite migras,
Atque una

TERTIA.

Fo. IX.

Atque una transire uadum tot millia cymba,
Nec pueri credunt, nisi qui nondū ære lauātur:
Sed tu uera puta. Curus quid sentit, & ambo
Cipiada: quid Fabritius, manesq; Camilli:
Quid Cremera legio, et cænis cōsupta iuuentus:
Et bellorum anima: quoties hinc talis ad illos
Vmbra uenit, cuperent lustrari, si qua darentur
Sulphura cum tadis, & si foret humida laurus.
Illuc heu miseri traducimur, arma quid ultra
Littora Luuerna promouimus: & modo captas
Orchadas: ac minima contentos nocte britānos:
Sed quæ nunc populi fiunt uidoris in urbe,
Non faciunt illi quos uicimus: & tamen unus
Armenius salates cunctis narratur ephēbis
Mollior ardeti sese indulsisse tribuno.
Aspice quid faciant commercia: uenerat obses.
Hic fiunt homines: nam si mora longior ur bem
Indulsit pueris, non unquam deerit amator:
Mittentur brachæ, cultelli, frenā, flagellum.
Sic prætextatos referunt Artaxata mores.

SATYRA TERTIA.

Argumentum satyræ tertie.
Ex urbe Vmbriti digressum tertia monstratus
Vaniis digressu ueteris confusus
amici,
Laudo tamē uacuis quod sedem flo
gere Cymis,

SATYRA

Destinet, atq; unum ciuem donare Sibylle.
Ianua Batar um est, et gratum litus, amœni
Secessus, ego uel Prochyta[m] praepono Suburrae
Nam qd tam miserū, et tā solū uidimus, ut non
Deterrui credas horre[re] incendia, lapsus
Tectorum assiduus, ac mille pericula saeuae
Vrbis, et Augusto recitantes mense poetas?
Sed cum tota domus r[ed]a componitur una,
Substitit ad ueteres arcus, madidāq; Capenam
Hic ubi nocturna Numa constituebat amica.
Nunc sacri fontis nemus, et delubra locantur
Iudaïs, quorum cophinus, foenumq; supellex:
Omnis enim populo mercedem pendere iussa est
Arbor: et eiectis mendicat sylua camœnis.
In uallem Egeria descendimus, et speluncas
Dissimiles ueris, quanto praestantius esset
Numē aquae uiridi si margine clauderet undas
Herba, nec ingenuus uiolaret marmora tophū.
Hic tunc Umbritius quādo artibus inq[ui]t honestis
Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborū
Res hodie minor est herē quā fuit, atq; eadē cras
Deteret exiguis aliquid. proponimus illuc
Ire, fatigatas ubi Dardalus exiit alas,
Dum noua canicies, dū prima, et redā senectus,
Dū supest Lachesi qd torqueat, et pedibus me
Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.
Cedamus patria, uiuant Arcturius istic.
Et Catullus, maneant q[ui] nigrū in cādida uertūt,

TERTIA

Fo. X.

Quis facile est adē cōducere, flumina, portus,
Siccādā eluuiem, portādum ad busta cadauer,
Et praebere caput domina uenale sub hasta
Quondam hi cornicines, et municipalis arena
Perpetui comites, notaq; per oppida buccae,
Munera nunc edunt, et uerso pollice uulgi
Quemlibet occidunt populariter, inde reuersi
Conducunt foricas, et cur non omnia? cum sint
Quales ex humili magna ad uastigia rerum
Extollit, quoties uoluit fortuna iocari.
Quid Romae faciam? mentiri nescio, librum
Simulus est nequeo laudare, et poscere, motus
Astrorum ignoro, funus promittere patris
Nec uolo, nec possum, ranarum uiscera nunquā
Inspexi, ferre ad nuptam quae mittit adulter,
Quae mandat, norint alij, me nemo ministro
Fur erit, atque ideo nulli comes exeo tanquam
Mancus, et extincta corpus non utile dextra.
Quis nunc diligitur nisi conscius? et cui seruus
Aestuat occultis animus, semperque tacendis
Nil tibi se debere putat, nil conferet unquam,
Participem, qui te secreti fecit honesti.
Carus erit Verri, qui Verrem tempore, quo uult
Accusare potest, tanti tibi non sit opaci
Ois arena Tagi, quodq; in mare uoluitur auxilij,
Ut somno careas, ponendāq; praemia sumas
Tristis, et a magno semper timearis amico.
Quae nunc diuinibus gens acceptissima nostris,

SATYRA

Et quos precipue fugiam, properabo fateri,
Nec pudor obstabit, non possum ferre Quirites
Græcam urbem, quâuis quota portio fecis achææ.
Iampridè Syrus in Tyberim defluxit Orontes:
Et linguam, et mores, et cum tibicine choro
Obliquas, nec non gentilia tympana secum
Vexit, et ad circum iussas prostrare puellas,
Iste quibus gyata est picta lupa: barbara mytra.
Rusticus ille tuus sumit rechedimna Quirine,
Et caromatico fert niceteria collo.
Hic alta Sicyone, ast hic Amidone relicta,
Hic andro, ille Samo, hic Tralibus, aut Alabæ
Aesquilias, dictâq; petūt a uimine collæ. (dis
Viscera magnarum domuum, dominiq; futuri.
Ingenium uelox, audacia per dita, sermo
Promptus, et Iso torrentior: ede quid illum
Esse putes: quæuis hominem secū attulit ad nos.
Græmaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes,
Augur, schænobates, medicus, oia nouit,
Græculus esuriens in cælum iusseris, ibit.
Ad sumâ nō maurus erat, nec sarmata, nec thrax
Quisumpsit pennas, medijs sed natus Athenis.
Horum ego non fugiam conchyliar: me prior ille
Signabit: fultusq; thoro meliore recumbet
Aduectus Româ, quo pruna, et coctona uento:
Vsq; adeo nihil est, quod nostra infantia cælum
Hauserit Auentini bacca nutrita Sabina.
Quid quod adulandi gens prudētissima laudat.

TERTIA.

Fo. XI.

Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum inualidi collum, cervicibus aquas
Herculis, Antium procula tellure tenentis:
Niratur uocem angustam, qua deterius nec
Ille sonat, quo mordetur gallina marito.
Hæc eadem licet et nobis laudare, sed illis
Credat, an melior quā Thaida sustinet, aut quæ
Vxorem comædus agit, uel Doridanullo
Cultam palliolo, mulier nempe ipsa detur,
Non persona loqui, uacua, et plana omnia dicas
Infra uentriculum, et tenui distantia rima,
Nec tamen Anthiochus, nec erit mirabilis illic
Aut Sratocles, aut cū molli Demetrius Hæmo,
Natio comæda est, rides: matore cachinno
Concutitur, flet, si lachrymas aspexit amici,
Nec dolet, igniculus brumæ si tempore poscas,
Accipit endromydem, si dixeris æstuo, sudat.
Nō sumus ergo pares, melior qui semper, et oī
Nocte dieq; potest alienum sumere uultum.
A facie iactare manus, laudare paratus,
Si bene ruitauit, si redum minxit amicus,
Si trulla in uerso crepitum dedit aurea fundo,
Præterea sanctum nihil est, et ab inguine tutū,
Non matrona laris, non filia uirgo, neq; ipse
Sponsus leuis adhuc, non filius ante pudicus,
Horum si nihil est, aulam resupinat amici.
Scire uolunt secreta domus, atque inde timeri,
Et quoniam cœpit græcorum mentio, transi

SATYRA

Gymnasia, atque audi facinus maioris abollæ.
Stoicus occidi Baream delator amicum.
Discipulumq; senex, ripa nutritus in illa,
Ad quam gorgonei delapsa est penna caballi.
Non est romano cuiquam locus hic, ubi regnat
Protophiles aliq; uel Diphilus, aut Erimæus,
Qui gentis uitio nunquam parititur amicum:
Solutus habet, nam cum facilem stillauit in aurem
Exiguam de naturæ, patriæq; ueneno,
Limine summoveor, perierunt tempora longi
Seruiti. nusquam minor est iactura clientis.
Quod porro officium? ne nobis bladiar, Daut qd
Pauperis hic meritum? si curet nocte togatus
Currere, cum prator lictorem impellat, et ire
Præcipitem iubeat: dudum uigilantibus orbis,
Me prior Albina, aut Modia collega salutet.
Diuitis hic serui claudit latus ingenuorum
Filius, alter enim quantum in legione tribuni
Accipiunt, donat Caluina, uel Catienæ,
Ut semel, atque iterum super illam palpitet, at tu
Cum tibi uestiti facies scorti placet, hæres,
Et dubitas alta Chionem deducere sella?
Datestem Romæ tam sanctum, quam fuit hospes
Numinis idai, procedat uel Numa, uel qui
Seruauit trepidam flagranti ex a Mineruam.
Protinus ad censum, de moribus ultima fiet
Quæstio, quot pascit seruos, quot possidet agri
Lugera, quàm multa, magnaq; paropsi de cenat.

TERCIA

Fo. XII.

Quantum quisque sua nūm. rum seruat in arca,
Tantum habet et fidei, iures licet et Samothracum,
Et nostrorum aras, cōtemneret fulmina pauper
Creditur, atque deos di, si ignoscitibus ipsis.
Quid quod materiam præbet, causasq; iocorum
Omnibus hic idem, si fæda, et scissa lacerna,
Si toga sordidula est, et rupta, calcæus alter
Pelle patet, uel si consuto uulnere crassum
Atque recens linum ostendit, non una cicatrix
Nil habet infelix paupertas diuinus in se,
Quam quod ridiculos homines facit: exeat inq;
Si pudor est, et de puluino surgat equestri,
Cuius res legi non sufficit, et sedeant hic
Lenonum pueri quocunque in fornice nati
Hic plaudent mitidi praconis filius, inter
Pinnirapi cultos inuenes, inuenesq; lamistæ.
Sic libitum uano qui nos distinxit Othoni.
Quis gener hic placuit censu minor: atq; puellæ
Sarcinulis impar? quis pauper scribitur hæres?
Quando in concilio est adhibitus? agmine facio
Debuerant olim tenues migrasse Quirites.
Haud facile emergunt, quorum uirtutibus obstat
Res angusta domi: sed Romæ durior illis
Conatus, magno hospitium miserabile, magno
Seruorum ventres, et frugis cœnula magno.
Fidilibus cœnare pudet, quod turpe negauit
Trāsitus subito ad Marjos, mēsamq; abellā,
Contentusque illic ueneto, duroq; cucullo.

B m

SATYRA

Par magna Italia est (si uerū admittim) Di qua
Nemo togam sumit, nisi mortuus, ipsa dierum
Festorum hærboso colitur si quando theatro
Maestas: tandemq; redit ad pulpita notum
Exodium, cum personæ pallentis hiatum
In gremio matris formidat rusticus infans.
Aequales habitus illic, similemque uidebis
Orchestram, et populum, clari uelamē honoris,
Sufficiunt tunica summis ædilibus albæ.
Hic ultra uires habitus nitor, hic aliquid plus
Quam satis est, interdum aliena sumitur arca.
Commune id uitium est, hic utimur ambitiosa
Paupertate omnes. quid temeror? omnia Romæ
Cū precio, qd das ut Cossus aliquādo salutes?
Ut te respiciat clauso Viento labello?
Ille metit barbam, crinem hic deponit amatis:
Plena domus libis uenalibus. accipe, et illud
Fermentum tibi habe, præstant tributa clientes.
Cogimur et cultis augere peculia seruis.
Quis timet, aut timuit gelida Prænesternam?
Aut positis nemorosa inter iuga Volturni, aut
Simplicibus Gabijs, aut prom Tyburis arce?
Nos urbem colimus tenui tibicine fultam
Magna parte suam sic labentibus obstat
Villicus: et ueteris rimæ contextit hiatum,
Securus pendente iubet dormire ruina.
Viuendum est illic, ubi nulla incendia, nulli
Noctem eius, id poscit aqua, id friuola trāssert

TERTIA Fo. XIII.

Valegon, tabulata tibi iam tertia fumant.
Tu nescis, nam si gradibus trepidatur ab imis,
Ultimus ardebit, quem tegula sola tuetur
A pluvia, molles ubi reddunt oua columbæ.
Lætus erat Codrus procula minor, urceoli sex
Ornamentum abaci, necnon et paruulus infra
Citharus, et recubās sub eodē marmore chiro,
Tamq; uetus græcos seruabat cista libellos,
Et diuina opici rodebant carmina mures.
Nil habuit Codrus, qd em negat: et tamē illud
Perdidit infelix totum, nil ultimus autem
Erūne cumulus, qd nudū, et frustra rogantē
Nemo cibo, nemo hospitio, te quoq; iuuabil.
Si magna Arcturi cecidit domus, horrida mater,
Pullati proceres, differt uadimonia prætor.
Tunc geminus urbis casus, tunc odimus ignem,
Ardet adhuc, et iam occurrit qd marmora doneta
Conferat impensas, hic nuda, et cā dida signa,
Hic aliqd præclarū Euphranoris, et Polycleti,
Phecasianorum uetera ornamenta decorum.
Hic libros dabit, et forulos, mediāq; Minerva,
Hic modium argenti, meliora, ac plura reponit
Persicus orbis lautissimus, et merito iam
Suspectus, tanquam ipse suas incenderit ædes.
Si potes auelli circensibus, optima Soræ,
Aut frabrateria domus, aut Eruasinone parat.
Quanti nunc tenebras unum conducis in annū.
Hortul' hic, puteusq; breuis, nec recte moued',

SATYRA

In tenues plantas facile diffunditur haustu,
Vive bidentis amans, et culti uillicus horti,
Vnde epulum possis centum dare Pithagoræis.
Est aliquid quocumq; loco, quocumq; recessu:
Vnus sese dominum fecisse lacernæ.
Plurimus hic ager moritur uigilando, sed illum
Languorem peperit cibus imperfectus, et hærēs
Ar denti stomacho: nam quæ meritoria somnum
Admittunt: magnis opibus dormitur in urbe,
Inde caput morbi hedarum transitus arcto
Vicorum inflexu, et stantis conuitia mandræ
Eripiunt somnos Vrsos, uitulisq; marinis.
Si uocat officium: turba cedente uehetur
Diues, et ingenti curret super ora liburno,
Atq; obiter leget, aut scribet, uel dormiet intus:
Namq; facit somnum clausæ lætica fenestræ,
Ante tamen ueniet, nobis properantibus obstat,
Vnda prior, magno populus pmit agmine lūbos
Qui sequitur, ferit hic cubito, ferit asserē duro
Alter, at hic tignum capiti incutit, ille metretam
Pingua crura luto, planta mox undiq; magna
Calcor, et in digito clauus mihi militis hærēt.
Nonne uides quanto celebretur sportula fumo?
Centum conuiua, sequitur sua quæq; culina
Corbulo uix ferret tot uasa ingentia, tot res
Impositas capiti, quas recto uertice portat
Seruulus infelix, et cursu uentilat ignem.
Scinduntur tunicæ sartæ modo, longa coruscant

TERTIA. Fo. XIII.

Sarraco ueniente abies, atque altera pinum
Plaustra uehunt: mutant: alitæ populoq; minant,
Nam si procubuit, qui saxa ligustica portat
Axis, et exersum fudit super agmina montem,
Quid superest de corpibus? quis mebra: q's ossa
Inuenit? obtritum uulgi perit omne cadauer
More anima: domus interea secura patellas
Iâ lauat, et bucca foculū excitat: et sonat unctis
Strigilibus, pleno componit lineæ gutto.
Hec inter pueros uarie properantur, at ille
Iam sedet in ripa, tetrumq; nouitiū horret
Porthea, nec sperat cœnosi gurgitis aluum
Infelix, nec habet quem porrigat ore trientem.
Respice nunc alia, ac diuersa pericula noctis,
Quod spacium tectis sublimibus, unde cerebrum
Testa ferit, quoties rimosa, et curta fenestris
Vasa cadunt, quāto percussū pondere signet,
Et laedant silicem, possis ignauus haberi,
Et subiti casus improuidus, ad cœnam si
Intestatus eas, adeo tot fata, quot illa
Nocte patent uigiles te prætereunte fenestræ.
Ergo optes, notumq; seras miserabile tecum,
Ut sint contentæ patulas effundere pelues.
Ebrius, ac petulans, qui nullum forte cecidit,
Dat pœnas, noctem patitur lugentis amicū
Pelidæ, cubat in faciem, mox deinde supinus.
Ergo non aliter poterit dormire: quibusdam
Somnū rixa facit, sed quāuis improbus annis,

SATYRA

Atque mero feruens, cauet hūc, quē cocchina lenā
Vitari iubet, et comitum longissimus ordo,
Mulum præterea flammariū, atq; ænea lāpas.
Me quem luna solet deducere, uel breue lumen
Candela, cuius dispenso, et tempero filum,
Contemnit, misere cognosce proemia rixe,
Sirixa est, ubi tu pulsas, ego uapulo tantum.
Stat contra, stariq; iubet, parere necesse est,
Nam quid agas, cum te furiosus cogat, et idem
Fortior, unde uenis exclamat, cuius aceto?
Cuius concha tumes? quis tecum scdile porrum
Sutor, et elixi ueruecis labra comedit?
Nil mihi respondes, aut dic, aut accipe calcem:
Ede ubi consistas, in qua te quero pro seucha.
Dicere si tentes aliquid, tacitusue recedas,
Tātundē est, feriūt pariter, uadimonia deinde
Irati faciunt: libertas pauperis hæc est,
Pulsatus rogat, et pugnis concisus adorat,
Ut liceat paucis cum dentibus inde reuerti.
Nec tamē hæc tantum metuas, nam qui spoliēt te
Nō deerit clausis domibus, postq; omnis ubique
Fixa cathenata siluit compago tabernæ.
Interdū et ferro subitus crassator agit rem,
Armato quoties tuta custode tenentur
Et pontina palus, et gallinaria pinus.
Sic inde huc omnes tanquam ad uiuaria currūt.
Qua fornace graues, qua non incude cathenæ?
Maximus in uinclis ferri modus, ut timeas, ne

QVARTA.

Fo. XV.

Vomer deficiat, ne Marræ, et sarcula desint.
Fœlices proauorum ataus, fœlicita dicas
Secula, quæ quondā sub regibus, atq; tribunis
Viderunt uno contentam carcere Romam.
His alias poteram, et plures subnectere caussas,
Sed iumenta uocāt, et sol inclināt, undum est.
Nam mihi commota iandudum mulio uirga
Innuīt, ergo uale nostri memor, et quoties te
Roma tuo refici properantem reddet Aquino,
Me quoq; ad eluinā Cererem, uestiāq; Dianā
Cōuelle acumis, satyrarū ego (ni pudet illas)
Adiutor, gelidos ueniam caligatus in agros.

SATYRA QVARTA.

Argumentum satyræ quartæ.

Quarta quidē Crispinū odit, caluūq; Nerone.

Cceiterum Crispinus, et est mihi
hi se pe nocandus
Ad partes, monstrum nulla uirtute
te redemptum
A uitii, eger, solaq; libidie fortis

Delitias uidua tantum aspernatur adulter:
Quid refert igitur quantis iumenta fatiget
Porticibus, quāta memorum uectetur in umbra,
Iugera quot uicina foro, quas emerit ædes?
Nemo malus fœlix, minime corruptor, et idem
Incestus, cum quo nuper uittata iacebat
Sanguine adhuc uiuo terrā subitura sacerdos.

SATYRA

Almy
Sed nunc de factis leuioribus, et tamen alter
Si fecisset idem, caderet sub iudice morum.
Nam quod turpe bonis Titio, Seioq; decebat
Crispinū, quid agas, cum dira, et foedior omni
Crimine persona est: mulum sex millibus emit
Aequantem sane paribus sestertia libris.
Ut perhibent, qui de magnis maiora loquuntur.
Consilium laudo artificis, si munere tanto
Præcipuam in tabulis cæram senis abstulit orbis
Est ratio ulterior magna: si misit amica,
Quæ uehitur clauso latissimis speculibus antro.
Nil tale expectes, emit sibi, multa uidemus,
Quæ miser, et frugi non fecit Apicius, hoc tu
Succinctus patria quondam Crispine papyro,
Hoc pretium squamæ? potuit fortasse minoris
Piscator quam piscis emi, provincia tanti
Vendit agros, sed maiores Apulia uendit.
Quales tunc epulas ipsum glutisse putemus
Induperatorem? cum tot sestertia partem
Exigua, et modicæ sumptus de margine cœnæ
Purpureus magni ruidaret scurra palati,
Iam princeps equitum, magna qui uoce solebat
Vendere municipes fracta de merce filuros?
Incipe Calliope, licet hic confidere, non est
Cantandum, res uera agitur, narrate puella
Pierides, pro fit mihi uos dixisse puellas.
Cum iam semianimum laceraret Flautius orbem
Ultimus, et caluo seruaret Roma Neroni,

QVARTA Fo. XVI

Incidit adriaci spaciū admirabile hominū
Ante domū ueneris, quæ doricæ sustinet Anchoræ,
Impleuitq; sinus, neq; enim minor haerat illis,
Quos operit glacies maotica, ruptaque tandem
Solibus effundit torpentis ad ostia ponti
Desidia tardos, et longo frigore pingues.
Destinat hoc monstrum cymbæ, limq; magister
Pontifici summo: quis enim proponere talem
Aut emere audeat? cum plena et littora multis
Delatore forent, dispersi protinus algæ,
Inquisitores agerent cum remige nudo,
Non dubitatur fugitiūm dicere piscem,
Depastumq; diu uiuaria Cæsaris, inde
Elapsū ueterem ad dominū debere reuerti,
Si quid Palfurio, si credimus Armillato.
Quicquid cōspicuū, pulchrūq; ex aqore toto est
Res si sci est, ubicūq; natat, donabitur ergo
Ne pereat, iam latifero cedente pruinis
Autumno, iam quartanam sperantibus ægris.
Stridebat deformis hyems, prædamq; recentem
Seruabat, tamē hic pperat, uelut urgeat auster,
Utque lacus suberant, ubi q̄p diruta seruat
Ignem troianum, et Vestam colit Alba minorē,
Obstitit intranti miratrix turba parumper,
Et cessit: facili patuerunt cardine ualuae.
Exclusi expectant admissa obsonia patres,
Itur ad Atridem, tunc Picens accipe, dixit
Priuatis maior a focis, genialis agatur

SATYRA

Iste dies, propera stomachum laxare saginis:
Et tua seruatum consume in seculari hominum.
Ipse capi uoluit, quid apertius? et tamen illi
Surgebant crista: nihil est quod credere de se
Non possit, cum laudatur dijs æqua potestas.
Sed deerat pisci patina mensura: uocantur
Ergo in consilium procures, quos oderat ille,
In quorum facie misera, magnaq; sedebat
Pallor amicitia: primus clamante Liburno,
Currite iam sedit, rapta properabat abolla.
Pegasus, attonitæ positus modo uillicus urbi.
Anne aliud tunc præfedit? quorū optimus, atque
Interpres legum sanctissimus, omnia quāquam
Temporibus diris tractanda putabat inermi,
Iusticia uenit et Crispi iucunda senectus,
Cuius erant mores, qualis facundia, mite
Ingenium, maria, ac terras, populosq; regenti,
Quis comes utilior, si clade, et peste sub illa
Scuitiam damnare, et honestum afferre liceret
Consilium? sed quid uolentius aure tyranni?
Cum quo depluuijs, aut æstibus, aut nymbose
Verolecuturi fatum pendebat amici?
Ille igitur nunquam direxit brachia contra
Torrentem, nec ciuis erat, qui libera posset
Verba animi proferre, et uitam impedere uero.
Sic multas hyemes, atq; octogesima uidit
Solstitia, his armis, illa quoque tutus in aula.
Proximus eiusdem properabat Acilius aui

Cum iuuenē

QVARTA

Fo. XVII.

Cū iuuenē indigno, quē mors tā sua maneret,
Et domini gladijs iam festinata, sed olim
Prodigio par est in nobilitate senectus,
Vnde sit, ut malim fraterculus esse gigantum:
Profuit ergo nihil misero, quod comminus uisus
Figebat Numidas albana nudus arena
Venator: quis enim iam non intelligat artes
Patritias? quis priscum illud miretur acumen
Brute tuum? facile est barbato imponere regi.
Nec melior uultu, quam uis ignobilis ibat
Rubrius, offensa ueleris reus, atque tacenda.
Et tamen improbius Satyram scribente cinædo.
Montani quoque uenter adest abdomine tardus,
Et matutino sudans Crispinus amomo,
Quantum uix redolent duo funera, seuior illa
Pompeius tenui iugulos aperire susurro,
Et qui uultu uerbis seruabat uiscera, Dacis
Fuscus marmorea meditatus prælia uilla
Et cum mortifero prudens Veiento Catullo,
Qui nunquam uisa flagrabat amore puella.
Granda, et cōspiciū nō quoq; tēpore monstrū,
Cæcus adulator, dirusq; a ponte satelles,
Dignus aricines qui mendicaret ad axes,
Blandaq; deuexa iactaret basia rheda:
Nemo magis rhombū stupuit, nā plurima dixit
In leuam conuersus, at illi dextra iacebat
Bellua, sic pugnas Cilicis laudabat, et iæus,
Et pægma, et pueros inde ad uelaria raptos.

C

SATYRA

Non cedit Veiento, sed ut phanaticus æstro
Peycussus bellona tuo diuinat, et ingens
Omen habes inquit magni, clariq; triumphi,
Regem aliquem capies, aut de temone britanno
Excidet Aruiragus, peregrina est bellua, cernis
Ereitas in terga iudes? hoc defuit unum
Fabricio, patria ut yhoibi memoraret, et annos:
Quidnam igitur censes? cõciditur, absit ab illo
Dedecus hoc, Montanus ait, testa alta paretur,
Quæ tenui muro spatiosum colligatorbem.
Debet magnus patina, subitusq; Prometheus.
Argillam, atq; rotam citius pperate, sed ex hoc
Tempore iam Cæsar figuli tua castra sequatur.
Vicit digna uiro sententia, nouerat ille
Luxuriam imperij ueterem, noscesq; Neronis
Iam medias, aliamq; famē, cum pulmo salerno
Arderet, nulli maior fuit usus edendi
Tempestate mea, circeis nata forent, an
Lucrinum ad saxum, rutupinoue edita
Ostrea callebat primo deprenderemorsu.
Et semel aspecti littus dicebat echini.
Surgitur, et misso procures exte iubentur
Consilio, quos albanam dux magnus in arcem
Traxerat attonitos, et festinare coactos,
Tanquam de Catitis aliquid, toruisq; Sicabris
Diciturus, tanquam diuersis partibus orbis
Anxia præcipiti nemisset epistola penna.
Atq; utinam his potius nugis tota illa dedisset

QVINTA. Fo. XVIII.

Tempora sæuitiæ, claras quibus abstulit urbi
Illustresq; animas impune, et uindice nullo,
Sed perit, postquam cerdonibus esse timendus
Cæperat, hoc nocuit Laniarum cæde madenti.

SATYRA QVINTA.

Argumentum satyræ quintæ.

Ganeo quæ tolerat parasitus quinta notauit.

I te propofiti nõdum pudet, atq;
eadem est mens,

Vt bona summa putes aliena uiue
requadra,

Si potes illa pati, quæ nec Sarmæe

tus iniquas

Cæsaris ad mensas, nec uilis Galba tulisset,
Quamuis iurato metuam tibi credere testi.
Ventre nihil noui frugalius, hoc tamen ipsum
Defecisse puta, quod inani sufficit alio,
Nulla crepido uacat? nusquã pōs, et tegetis pars
Dimidia breuior? tanti ne iniuria cœna?
Tam ieiuna fames? cum possis honestius illic
Et tremere, et sor des farris mor dere canini?
Primo finge loco, quod tu discumbere iussus
Mercedem solidam ueterum capis officiorum,
Fructus amicitie magnæ cib? imputat hūc rex,
Et quã uis rarū, tamen imputat, ergo duos post
Sili buit menses neglectum adhibere clientem,
Tertia ne uacuo cessaret culcitraleatio,

SATYRA

Vna finis ait, uotorum summa, quid ultra
Quærens: habet Trebius ppter qd rûpere somnũ
Debeat, et ligulas dimittere, sollicitus ne
Tota salutatrix iam turba peregerit orbem
Syderibus dubijs, aut illo tempore, quo se
Frigida circumagunt pigri sarraca bootæ.
Qualis cœna tamen: unum quod succidanolis
Lana pati, de conuiuia corybanta uidebis,
Iurgia proludunt, sed mox et pocula torques
Saucius, et rubra deterges uulnera mappa,
Inter uos quoties, libertorumq; cohortem
Pugna saguntina seruet commissa lagæna.
Ipse capillato diffusum consule potat,
Calcatamq; tenet bellis socialibus uuam,
Cardiaco nunquam cyathum missurus amico,
Cras bibet albanis aliquid de montibus, aut de
Setinis, cuius patriam, titulumq; senectus
Deleuit multa ueteris fuligine testæ,
Quale coronati Trafea, Heluidiusq; bibebant
Brutorum, et Cassi natalibus, ipse capaces
Heliadum crustas, et inæquales berillos.
Virro tenet phialas, tibi non committitur aurũ,
Vel si quando datur, custos affixus ibidem
Qui numeret gēmas, unguēsq; obseruet acutos.
Da ueniam, præclara illic laudatur hiaspis,
Nā Virro, (ut multi) gēmas ad pocula trāffert
Adignus, quas in uagina fronte solebat,
Ponere zeloippo iuuenis prælatus Hyarbæ.

QVARTA. Fo. XIX.

Tu Beneuentani sutoris nomen habentem
Siccabis calicem uasorum quatuor, ac iam
Quassatum, et rupto poscentem sulfura uitro,
Si stomachus domini seruet, uincq; cibq;
Frigidior geticis petitur decocta priuinis.
Non eadem uobis poni modo uma querebar,
Vos aliam potatis aquam: tibi pocula cysfor
Getulus dabit, aut nigri maris ossæ maiori,
Et cui per mediam nolis occurrere noctem.
Cliuosa ueheris, dum per monumenta latinæ,
Flos Asia ante ipsum pretio maiore paratus,
Quam fuit, et Tulli census pugnacis, et Anci.
Et ne te teneam, Romanorum omnia regum
Friuola, quod cum ita sit, Getulū tu Ganymedē
Respice, cum sities, nescit tot millibus emptus
Pauperibus miscere puer. sed forma, sed ætas
Digna supercilio, quando ad te peruenit ille:
Quādo uocatus adest caldæ, gelidæq; minister:
Quippe indignatur ueteri parere clienti,
Quodq; aliud pascas, et quod se stāte recūbas.
Maxima quæque domus seruis est plena supbis,
Ecce alius quanto porrexit murmure panem
Vix fractum, solidæ iam mucida frusta farineæ
Quæ genuinū agitent non admittentia morsum.
Sed tener, et niueus, molliq; filigine factus
Seruatur domino, dextram cohibere memento,
Salua sit artocopi reuerentia, singe tamen te
Improbulum, superest illic, qui ponere cogat.

SATYRA

Vix tu consuetis audax conuiuia canistris
Impleri panisq; tui nouisse colorem?
Scilicet hoc fuerat, propter quod se pereliſſa
Coiuge per montē aduersum, gelidasq; cucurri
Aesquilias, fremeret se uia cum grandine uernus
Iuppiter, et multo stillaret penula nymbo.
Aspice quam longo distendat pectore lancem
Quæ fertur dño squilla, et quibus undiq; septa
Asparagis, qua despiciat conuiuia cauda,
Cum uenit excelsi manibus sublata ministri.
Sed tibi dimidio constriſtus cammarus onco
Ponitur exigua feralis cœna patella,
Ipse uenafano piscem perfundit, at hic, qui
Pallidus offertur misero tibi caulis, olebit
Laternā, illud enim uestris datur alueolis, quod
Canna Micipsarum prora subuenit acuta,
Propter quod Romæ cū Bocchæ nemo lauāt,
Quod tutos etiam facit a serpentibus atris.
Mullus erit domino, quē misit Corsica, uel quē
Taurominitanæ rupes quādo omne peractū est,
Etiam defecit nostrum mare, dum gula seuit,
Retibus assiduis penitus scrutante Macello?
Proxima, nec patitur tyrrhenum crescere piscē,
Instruit ergo focum provincia, sumitur illinc
Quod captator emas Lenas, Aurelia uendat.
Virroni murena datur, quæ maxima uenit
Gurgite de ficulo, nam dum se continet auster,
Dum sedet, et siccatur madidas in carcere pēnas,

QVINTA.

Fo. XX.

Cōtemnūt mediam temeraria lina charybdim,
Vos anguilla manet longæ cognata colubra,
Aut glacie aspersus maculis Tyberinus, et ipse
Vernula riparum pinguis torrente cloaca,
Et solitus mediæ cryptam penetrare Subura.
Ipsi pauca uelim, facilem si præbeat aurem,
Nemo petit modicis quæ mittebantur amicis
A Seneca, quæ Piso bonus, quæ Cotta solebat
Largiri, namq; et titulis, et fascibus olim
Maior habebatur donandi gloria, solum
Poscimus, ut cœnes ciuilitate, hoc face, et esto,
Esto (ut nunc multi) diues tibi, pauper amicis.
Anseris ante ipsum magni iecur, anseribus par
Alulis, et flauī dignus ferro Meleagri
Fumat aper, post hunc raduntur tubera, si uer
Tunc erit, et facient optata tonitrua cœnas
Maiores, tibi habe frumentum Aledius inquit,
O Libye disijunge boues, dum tubera mittas,
Struam in interea, nequa indignatio desit,
Saltantem speſſas, et chironomonta uolanti
Cultello, donec peragat dictata magistri
Omnia, nec minimo sane discrimine refert
Quo gestu lepores, et quo gallina secetur,
Ducentis planta uelut iſſus ab Hercule Cacus,
Et ponere foris, si quid tentaueris unquam
Hiscere tāquā habebas tria noia, quādo propinat
Virro tibi, sumitq; tuis contacta labellis
Pocula, quis uestrum temerarius usq; adeo, quis

SATYRA

Perditus, ut dicat regi bibe: plurima sunt, quæ
Non audent homines pertusa dicere lena.
Quadringenta tibi si quis deus, aut similis dijs,
Et melior satis donaret homuncio, quantus
Ex nihilo fieres, quantus Virromis amicus.
Da Trebio, pone ad Trebium, uis frater ab illis
Ilibus? o nummi uobis hunc præstat honorem,
Vos estis fratres, dominus tamen, et dominus rex
Si uis tu fieri, nullus tibi paruulus auia
Luserit aneas, nec filia dulcior illo.
Incundum, et carum sterilis facit uxor amicti.
Sed tua nunc Mychale pariat licet: et pueros tres
In gremium patris fundat, simul ipse loquaci
Gaudebit nido, uiridem thoracæ iubebit
Afferri, minimasque nuces, assensumque rogatum
Ad mensam, quoties parasitus uenit infans.
Vilibus ancipites fungi ponentur amicis.
Boletus domino, sed qualem Claudius edit,
Ante illum uxor, post quem nil amplius edit.
Virro sibi, et reliquis Virronibus illa iubebit
Poma dari, quorum solo pascaris odore,
Qualia perpetuus phæacum autūnus habebat,
Credere quæ possis surrepta fororibus aphris.
Tu scabies fruerere mali, quod in aggere rodit,
Qui tegitur parma, et galea, metuesque flagelli,
Discat ab his iuta iaculum torquere capella.
Foris impensa Virronem parcere credas,
Hoc agit, ut doleas, nā quæ comædia? minus

SEXTA

FO. XXI.

Quis melior plorante gula? ergo omnia fiunt
Si nescis, ut per lachrymas effundere bilem
Cogaris, pressoque diu stridere molari.
Tu tibi liber homo, et regis conuiuia ui deris,
Captum te indore suæ putat ille culinae:
Nec male coniecit: quis enim tam nudus, ut illum
Bis ferat hebruscum puero si contigit aurum:
Vel nodus tantum: et signum de paupere loro?
Spes bene cenandi nos decipit, ecce dabit iam
Semesum leporem, atque aliqd de clunibus apri,
Ad nos iam ueniet minor altius, inde parato,
Intactoque omnes et strido pane tacetis.
Ille sapit, qui te sic utitur, omnia ferre
Si potes, et debes, pulsandum uertice raso
Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis, et tali dignus amico.

SATYRA SEXTA.

Argumentum Satyræ sextæ.

Sexta hæc infidas mulieres pandit abunde.

Redo pudicitiam Saturno regem a
ratam

In terris, uisamque diu, quum fri
gida paruas

Præberet spelunca domos, ignem

que, la remque,

Et pecora, et dominos comuni clauderet umbra,
Sic uesit emmōtana thorum quū sterneret uxor,

ISATYRA

Frontibus, et culmo, uicinorumque ferarum
Pellibus, haud filis tibi Cynthia, nec tibi, cuius
Turbauit nitidos extinctus passer ocellos,
Sed potada ferens infantibus hubera magnis,
Et sepe horridior glandem rudente marito.
Quippe aliter tunc orbe nouo, caeloque recenti
Vivebant homines, qui upto robore nati
Compositique luto nullos habuere parentes.
Multa pudicitiae ueteris uestigia forsan,
Aut aliqua extiterat, et sub Ioue, si Ioue nodum
Barbato, nondum grauis iurare paratis
Per caput alterius, cum furem nemo timeret
Caulibus, aut pomis, et aperto uiueret horto.
Paulatim deinde ad superos Astra recessit
Hac comite, atque duae pariter fugere sorores.
Antiquum, et uetus est alienum Posthume lectum
Concutere, atque sacri genium cotinere fulcri.
Omne aliud crimen mox ferrea protulit etas.
Viderunt primos argentea saecula moechos.
Conuentum tamen, et pactum, et sponsalia nostra
Tempestate paras, iamque a tonsore magistro
Petreris, et digito pignus fortasse dedisti.
Certe sanus eras, uxorem Posthume ducis?
Dic qua Tisiphone? quibus exagitare colubris?
Ferre potes dominam saluis tot restibus ullam?
Cum pateant altae, caligantesque fenestrae?
Cum tibi uicinum se praebat emilius pons?
Aut si de multis nullus placet exitus, illud

SEXTA.

Fo. XXII.

Nonne putas melius, quod tecum pusio dormit?
Pusio qui nocturno non litigat? exigit a te
Nulla iaces illic munuscula, nec queritur, quod
Et lateri parcas, nec quantum iussit anheles.
Sed placet Vrsidio lex Iulia, tollere dulcem
Cogitat heredem cariturus turture magno,
Mullorumque iubis, et captatore macello.
Quid fieri non posse putes? si iungitur ulla
Vrsidio? si moechorum notissimus olim
Stulta maritali iam porrigit ora capistro?
Quem toties textit perituri cista Latini?
Quid? quod et antiquis, uxor de moribus illi
Quaritur, o medici median per tundite uenam.
Delitias hominis, Tarpeium limen adora
Pronus, et auratam Iunoni caede iuuenecam,
Si tibi contigerit capitis matrona pudicitiae
Paucam adeo Cereris uitias contingere dignae,
Quarum non timeat pater oscula, neque coronam
Postibus, et densos per limina tende corymbos.
Vnus Iberina uir sufficit, ocyus illud
Extorquebis, ut haec oculo contenta sit uno.
Magna tamen fama est cuiusdam rure paterno
Viuentis, uiuat Gabius, ut uixit in agro,
Viuat Fidenis, et agello cedo paterno.
Quis tamen affirmat, nil adu in montibus? aut in
Speluncis? adeo senuerunt Iuppiter et Mars?
Porticibus ne tibi monstratur femina uoto
Digna tuorum? cuneis an habent spectacula totis

SATYRA

Sumere nocturnos meretrix angusta cucullos
Linguebat comite ancilla non amplius una;
Et nigrum flauo crinem abscondente galero.
Intrauit calidum ueteri centone lupanar,
Et cellam uacuam, atq; suā tūcnuda papillis
Constitit auratis, titulum mentita Lycisca.
Ostenditq; tuum generose Britannice uentrem.
Excepit blanda intrantes, atq; era poposcit,
Mox lenone suas iam dimittente puellas
Tristis abit, sed quod potuit, tamē ultima cellā
Clausit, adhuc ardens rigide tentigine uulua:
Et lassata uiris nondum satiata recessit,
Obscurisq; genis turpis, fumoq; lucernæ
Fæda lupanaris tulit et puluinar odorem.
Hippomanes, carmēq; loquar, coctūq; uenenū,
Præsignoq; datum, faciunt grauiora coacta
Imperio sexus, minimūq; libidine peccant.
Optima sed quare Cæsonia teste marito?
Bis quingenta dedit, tanti uocat ille pudicam,
Nec ueneris pharetris macer est, aut lāpade sero
Inde faces ardet, ueniunt a dote sagittæ. (uet.
Liber tas emitur, coram licet innuat, atque
Rescribat, uidua elocuples, quæ nupsit auaros
Cur desiderio Bibula Sertorius ardet?
Si uerum excutias, facies, non uxor amatur.
Tres rugæ subeant, et secutis arida laxet,
Fiant obscuri dentes, oculiq; minores,
Collige sarcinulas dicet libertus, et exi.

SEXTA. Fo. XXIII.

Iam grauis es nobis, et sepe emungeris, exi
Ocyus, et propera, sicco uenit altera naso.
Interea calet, et regnat, poscitq; maritum
Pastores, et ouem canusinam, ulmosq; salernas
Quantulū in hoc, pueros omnes, ergastula tota,
Quodq; domi nō est, et habet uicinus ematur.
Mense quidem brumæ, cum iam mercator Iason
Clausus, et armatis obstat casa candida nautis,
Grandia tolluntur Crystallina, maxima rursus
Myrrhina, deide adamas notissim⁹, et Berōices
In digito factus preciosior, hunc dedit olim
Barbarus incastra, dedit hunc Agrippa sorori,
Observant ubi festa mero pede sabbata reges,
Et uetus indulget senibus clementia porcis.
Nullane de tantis gregibus tibi digna uidetur?
Sit formosa, decens, diues, secunda, uetustos
Porticibus disponat auos, imitator omni.
Crimibus effusus bellum dirimente sabina,
(Rara auis in terris, nigroq; simillima cigno.)
Quis feret uxorem, cui constant omnia? malo,
Malo Venusinam, quam te Cornelia mater
Græchorum, si cum magnis uirtutibus affers
Græde superciliū, et numeras in dote triūphos.
Tolle tuum precor Hannibalē, uidūq; Syphacē
In castris, et cum tota Carthagine migra
Parce precor pæan, et tu depone sagittas,
Nil pueri faciunt, ipsam configite matrem
Amphion clamat, sed pæan contrahit arcum.

SATYRA

Extulit ergo gregem natorum, ipsumq; parēte,
Dum tibi nobilior Latona gente uiderur,
Atque eadem scropha Niobe fecundior alba.
Quae tāti grauitas? quae forma, ut se tibi semper
Impūter? huius enim rari, summiq; uoluptas
Nulla boni, quoties animo corrupta superbo
Plus aloes, quam mellis habet, quis deditus autē
Vsq; adeo est, ut non illā quam laudibus effert
Horreat: inq; dies septenis oderit horis?
Quaedam parua quidē, sed non tolerāda maritis
Nam quid rācidius? quam quod se nō putat ulla
Formosior, nisi quae de thysca gracula facta est?
Desulmonensi mera cecropis, omnia graece,
Cum sit turpe magis nostris nescire latine.
Hoc sermone pauent, hoc iram, gaudia, curas,
Hoc cuncta effundūt animi secreta, quid ultra?
Concumbunt graece, dones tamen ista puellis,
Tu ne etiam quam sextus et octogesimus annus
Pulsat, adhuc graece, non est hic sermo pudicus
In uetula, quoties lasciuum interuenit illud,
Ξαρκαι ΛυXX modo sublodicereliās
Vteris in turba, quod enim non excitat iniquem
Vox blāda, et nequā? digitor habet, ut tamē oēs
Subsidant pennae, dicas haec mollius Hemo.
Quāq; et carpopphoro facies tua cōputat ānos,
Si tibi legitimis pactam, iunctamq; tabellis
Non es amaturus, ducendi nulla uidetur
Causa: nec est quare cenam, et mustacia perdas
Labente officio,

SEXTA

Fo. XXV.

Labente officio, crudis donanda, nec illud,
Quod prima pro nocte datur, cum lance beata
Dacicus, et scripto radiat germanicus auro.
Si tibi simplicitas uxoria, deditus uni
Est animus, summitte caput ceruice parata
Ferre iugū: nullam inuenies, quae parcat amāti,
Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis,
Et spolijs igitur longe minus utilis illi
Vxor, quisquis erit bonus, optandusq; maritus.
Nil unquam inuita donabis coniuge, uendes
Hac obstante nihil, nihil haec, si nolit emetur.
Hac dabit affectus, ille excludetur amicus
Iam senior, cuius barbam tua ianua uidit.
Testandi cum sit lenonibus, atque lamistis
Libertas, et iuris idem contingat arena,
Non unus tibi riualis di dabitur haeres.
Pone crucem seruo, meruit quo crimine seruus
Supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi
Nulla unquā de morte hominis cūctatio lōga este
O demens, ita seruus homo est? nil fecerit esto,
Hoc uolo, sic iubeo, sit pro ratione uoluntas.
Imperat ergo uiro, sed mox haec regnare lingit,
Permutatq; domos, et flammea conterit, inde
Adulat, et spreti repetit uestigia lecti.
Ornatas paulo ante fores pendentia lingit
Vela domus, et adhuc uirides in liminer amos.
Sic crescit numerus, sic fiunt octo mariti,
Quinq; per autūnos, titulo res digna sepulcri

SATYRA

Desperanda tibi salua concordia socra,
Illa docet spolijs nudi gaudere mariti,
Illa docet missis a corruptore tabellis
Nil rude, nil simplex rescribere, decipit illa
Custodes, aut ære domat, tunc corpore sano
Aduocat Archigenen, onerosaq; pallia iactat.
Abditus interea latet, et secretus adulter,
Impatiensq; more pauet, et præputia ducit.
Scilicet expectas, ut tradat mater honestos,
Aut alios mores, quam quos habet? utile porro
Filiolam turpi uetula producere turpem.
Nulla fere causa est, in qua non foeminalitem
Mouerit, accusat Manilia, si rea non est.
Componunt ipsæ per se, formantq; libellos,
Principium, atq; locos Celso dictare paratæ
Eudromydas tyrias, et foemineum ceroma.
Quis nescit? aut quis non uidit uulnera palii?
Quem cauat assidujs sudibus, scutoq; laceffit,
Atq; omnes implet numeros, dignissima prorsus
Florali matrona tuba, nisi siquid in illo
Pedore plus agitat, ueræq; paratur arena,
Quem præstare potest mulier galeata pudore,
Quæ fugit a sexu? uires amat, hæc tamen ipsa
Vir nolet fieri, nam quantula nostra uoluptas?
Quale decus rerum, si coniugis auditio fiat
Balteus, et manica, et crista, crurisq; sinistri
Dimidium tegmen, uel si diuersa mouebit
Prælim, tum felix ocreas uendente puella.

SEXTA. Fo. XXVI.

Hæ sunt quæ tenui sudant in cyclade, quarum
Delitias, et panniculus bombicinus uisit.
Aspice quo fremitu monstratos perferat idus,
Et quanto galea curuetur pondere, quanta
Poplitibus sedeat, quam denso fascia libro,
Et ride scaphium positis cum sumitur armis.
Dicite uos neptes Lepidi, cæciue Metelli
Gurgitis, aut Fabij, quæ Ludia superserit unquæ
Hos habitus? quædo ad palum gemat uxor Asyli?
Semper habet lites, alternaq; iurgia lectus,
In quo nuptia iacet, minimum dormitur in illo,
Tunc grauis illa uiro, tunc orba tygride peior.
Cum simulat gemitus occulti conscia facti.
Aut odit pueros, aut fida pellice plorat
Huberibus semper lachrymis, semperq; paratis
In statione sua, atq; ijs expectantibus illam,
Quo iubeat manare modo, tu credis amorem,
Tu tibi tunc curruca places, fletumq; labellis
Exorbes, quæ scripta, et quot lecture tabellas,
Si tibi zelotypæ retegantur serinia mee hæc.
Sed iacet in serui complexibus, aut equitis, dic,
Dic aliquem sodes, dic Quintiliane colorem.
Hæremus, dic ipsa, olim conuenerat, inquit,
Ut faceres tu quod uelles, necnon ego possem
Indulgere mihi, clames licet, et mare cælo
Confundas, homo sum. nihil est, audacius illis
Deprensus, iræ, atq; animos a crimine sumunt.
Vnde hæc môstra tamē, uel quo de fote requiris?

SATYRA

Præstabat castas humilis fortuna latinas
Quondam, nec uitius contingi parua sinebat
Fæda labor, somniquæ breues, et uellere iusco
Vexate, duræquæ manus, ac proximus urbi
Hannibal, et stantes collina in turre mariti.
Nunc patimur longa pacis mala, seuior armis
Luxuria incubuit, fuitumquæ ulciscitur orbem.
Nullū crimen abest, facinusquæ libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit: hic fluxit ad histros,
Et Sybaris colles: hic per Rhodos, atquæ Miletos,
Atque coronatū, petulans, madidūquæ Tarentū.
Prima peregrinos obscena pecunia mores
Intulit: et turpi fregerunt sæcula luxu
Diuitia molles, quid enim Venus ebria curat?
Inguinis, et capitis quæ sint discrimina nescit,
Grædia quæ medijs, id notibus ostrea mordet,
Cum per fusa mero spumant unguenta falerno,
Cum bibitur concha, cum iam uertigine testum
Ambulat, et geminis exurgit mensa lucernis.
I nunc, et dubita qua sorbeat æra sanna
Lulia, quid dicat nota Collactea Mauræ.
Mauræ pudicitia ueterem cum præterit aram,
Notibus hic ponunt læticias, miduriunt hic,
Effigiemquæ deæ longis syphonibus implent,
Inquæ uices equitant, ac luna teste mouentur,
Inde domos abeunt, tu calcas lucere reuerfa,
Coniugis urinam magnos uisurus amicos.
Nota bonæ secreta deæ, cum tibia lumbos

SEXTA Fo. XXVII.

Incitat, et cornu pariter, uinoquæ feruntur
Attonita, crimemquæ rotant ululante priapo
Menades, o quantus tunc illic mentibus ordo
Concubitus, quæ uox saltante libidine, quantus
Ille meri ueteris per crura madentia torrens,
Lenonum ancillas posita Lausæa corona
Prouocat, et tollit pudentis præmia coxæ.
Ipsa Medulline frictum crissantis adorata
Palmam inter dominas uirtus natalibus æquat
Nil ibi per ludum simulabitur, omnia fient
Ad uerum, quibus incendi iam frigidus æuo
Laomedontiades, et Nestoris hernia possit,
Tūc prurigo moræ ipatiens, tūc scēmia simplex,
Et pariter toto repetitus clamor ab antro.
Iam fas est, admitte uiros, dormitat adulter,
Illa iubet sumpto iuuenem properare cucullo.
Si nihil est, seruis incurritur, abstuleris spem
Seruorum, ueniet conductus aquarius, hic si
Querit, et desunt hoies, mora nulla per ipsam
Quominus imposito clunem summittat asello.
Atque utinam ritus ueteres, et publica saltem
His intacta malis agerentur sacra, sed omnes
Nouerunt Mauri, atquæ Indi, quæ psaltria penæ
Maiorem, quam sint duo Cæsaris Anticationes
Illuc, testiculi sibi conscius, unde fugimus
Intulerit, ubi uelari piæ ura iubetur.
Quæcumque alterius sexus imitata figuram est
Et quis tunc hoim contēptor numinis, aut quis

SATYRA

Simpulium ridere Numæ, nigrumq; catinum
Et uaticano fragiles de monte patellas,
Ausus erat: sed nunc ad quas non Clodius aras?
Audio quid ueteres olim moneatis amici.
Pone seram, cohibe, sed quis custodiet ipsos
Custodes? cauta est, et ab illis incipit uxor.
Itaq; eadē summis pariter, minimisque libido,
Nec melior pedibus, filicem quæ conterit atrū,
Quam quæ longorum uehitur ceruice syrorum.
Ut spectet ludos, conduit Ogulina uestem,
Conducit comites, sellam, ceruicæ, amicas,
Nutricem, et flauam, cui det mandata, puellâ.
Hæc tamen argenti superest quodcūque paterni
Leuibus athletis, ac uasa nouissima donat.
Multis res angusta domi est, sed nulla pudorem
Paupertatis habet, nec semetitur ad illum
Quæ dedit hæc, posuitq; modū, tamē utile qd sit
Prospiciunt aliquando uiri, frigusq; famemq;
Formica tandem quidam expauesce magistra.
Prodiga non sentit perexantem scemina censum,
At uelut exhausta rediniuus pullulet arca
Nummus, et e pleno semper tollatur acerno,
Non unquam reputant quæ tibi gaudia cōstet,
Sunt quas eunuchi imbelles, ac mollia semper
Oscula delecent, et desperatio barbe,
Et quod abortiuo non est opus, illa uoluptas
Summa tamē, quod iā calida, et matura iuuenta
Inguina traduntur medicis, iam pectine nigro,

SEXTA. Fo. XXVIII.

Ergo expectatos, ac iussos crescere primum
Testiculos, postquam cæperunt esse bilibres,
Tonforis damno tanto rapit Heliodorus
Conspicius longe, cuuandisq; notabilis intrat
Balnea, nec dubiæ custodem utis, et horti
Prouocat a domina factus spado, dormiat ille
Cum domina, sed tu iam durū Posthume, idq;
Tondedum eunucho Bromium cōmittere noli,
Si gaudet cantu, nullius fibula durat
Vocem uendentis prætioribus, organa semper
In manibus, densi radiant testudine tota
Sardonices, crispo numerantur pectine chordæ,
Quo tener Hedimeles operam dedit, hūc tenet,
Solatur, gratoq; indulget basia pletho, (hoc se
Quædam de numero Lamiarū, ac nominis alti,
Cum sarre, et uino Ianum, Vestamq; rogabat.
An capitolinam deberet Pollio quercum
Sperare, et fidibus promittere, qd faceret plus
Aegrotante uiro: medicis quid tristibus erga
Filiolum? stetit ante aram, nec turpe putauit
Pro cythara uelare caput, dictataq; uerba
Protulit ut mos est, et aperta palluit agna.
Dic mihi nunc quæso, dic antiquissime diuum,
Respondes his Iane pater? magna ocia cæli:
Non est ut uideo Non est, qd agatur apud uos:
Hæc de comedis te consulit, illa tragædum
Commendare uolet, uaricosus fiet harysper,
Sed cantet potius, quam totam per uolet irbem

SATYRA

Audax, et coetus possit quam ferre uirorum.
Cumq; paludatis ducibus præsente marito
Ipsa loqui recta facie, stridisq; mamillis.
Hæc eadem nouit, quid toto fiat in orbe,
Quid Seres, qd Thraces agât, secreta nouere,
Et pueri, quis amet, quis decipiatur adulter.
Dicet quis uiduam prægnantem fecerit, et quo
Mense, quib; uerbis cõcubabat quæq; modis quot.
Instantem regi Armenio, Parthoq; cometem
Prima uidet, famam, rumoresq; illa recentes
Excipit ad portas, quosdam facit isse Niphatem
In populos, magnoq; illic cuncta arua teneri
Diluuiio, nutare urbes, subfidere terras
Quocunque in triuio, cuiusc; est obuia narrat.
Nec tamen id uitium magis intolerabile, quã quod
Vicinos humiles rapere, et concidere loris
Exorata solet: nam si latratibus alti
Rumpuntur somni, fustes huc ocyus inquit
Afferre, atq; illis dominion iubet ante ferri,
Deinde canem grauis occursum, teterrima uultu
Balnea nocte subit, conchas, et castra moueri
Noctē iubet, magno gaudet sudare tumultu,
Cum lassata graui ceciderunt brachia massa.
Callidus, et crista digitos impressit aliptes,
Ac summum domina femur exclamare coegit.
Comiue miser interea, somnoq; fameq;
Vrgentur, tandem illa uenit rubicundula, totū
Oenophorum sitiens, plena quod tenditur urna.

SEXTA. Fo. XXIX.

Admotum pedibus, de quo sextarius alter
Ducitur ante cibum ravidam facturum orexim.
Dum redit, et terram luto ferit intestino,
Marmoribus riui properant, aut lata salerno
Peluis olet, nam sic tanquam alta in dolia longus
Deciderit serpens, bibit, et uomit, ergo maritus
Nauseat: atq; oculis bilem substringit operit.
Illa tamē grauior, quæ cum discumbere cepit,
Laudat Vergilium, peritura ignoscit Elise,
Committit uates, et comparat inde Maronem,
Atq; alia parte in trutina suspendit Homerum.
Cedunt grammatici, uincuntur rhetores, omnis
Turba tacet, nec caufidicus, nec præco loquat,
Altera nec mulier, uerborum tanta cadit uis,
Tot pariter pelues, et tintinabula dicas
Pulsari, iam nemo tubas, atq; æra fatiget,
Vna laboranti poterit succurrere luna.
Imponit finem sapiens et rebus honestis.
Nam quæ docta nimis cupit, et facunda uideri,
Crure tenus medio tunicas succingere debet,
Cadere Siluano porcum, quadrante lauare.
Non habeat matrona, tibi quæ iuncta recumbit,
Dicendi genus, aut curtum sermone rotato
Torqueat enthymema, nec historias sciat omnes:
Sed quædam ex libris, et non intelligit, odi
Hæc ego, quæ repetit, uoluitq; Palæmonis artē,
Seruata semper lege, et ratione loquendi,
Ignotosq; mihi tenet antiquaria uersus,

SATYRA

Nec curanda uiris opicæ castigat amica
Verba, solaciis liceat fecisse marito.
Nil non permittit mulier sibi, turpe putat nil,
Cum uirides gemmas collo circumdedit, et cum
Auribus extensis magnos commisit elenchos.
Intolerabilius nihil est quam femina diues.
Interea fedæ aspectu, ridendaq; multo
Pane tumet facies, aut pingua poppæana
Spirat, et hinc miseri uiscentur labra mariti,
Ad mœchum ueniet lota cute: quando uideri
Vult formosa domi mœchis foliata parantur,
His emitur quicquid graciles huc mittitis Indi.
Tandem aperit uultu, et tœdiora primareponit.
Incipit agnosci, atq; illo lacte fouetur,
Propter quod secum comites educit a sellas,
Exul hyperboreum si dimittatur ad axem,
Sed quæ mutatis inducitur: atque fouetur
Tot medicaminibus, coctæq; filiginis offas
Accipit, et madidæ facies dicitur, an ulcus?
Est operæ precium penitus cognoscere toto
Quid faciant, agentiq; die, si nocte maritus
Auersus iacuit, perijt libraria, ponunt
Cosmetæ tunicas, tarde uenisse Liburnus
Dicitur, et penas alieni pendere somni
Cogitur, hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
Hic scutica, sunt quæ tortoribus ænuæ præstent.
Verberat, atque obiter facië limat, audit amicas,
Aut latum piææ uestis considerat aurum,

SEXTA. Fo. XXX.

Et cædens longi relegit transacta diurni,
Et cædit, donec lassis cædentibus, exi
Intonat horrendum iam cognitione peracta
Profectura domo sicula non mitior aula.
Nam si constituit, solitoq; decentius optat
Ornari, et properat, idq; expectatur in hortis,
Aut apud Isiacæ potius sacraria lenæ,
Componit crimem laceratis ipsa capillis
Nuda hæros Psecas in felix, nudisq; mamillis.
Altior, hic quare cinctus? taurea punit
Continuo flexi crimen, facinusq; capilli.
Quid Psecas admisit? quæ est hic culpa puellæ,
Si tibi displicuit nasus tuus: altera læuum
Extendit, petitq; comas, et uoluit in orbem
Est in consilio matrona, admotaq; lanis
Emerita quæ cessat acu, sententia prima
Huius erit, post hanc ætate, atq; arte minores
Censebunt, tanquam famæ discrimen agatur.
Aut animæ, tanti est querendi cura decoris,
Tot premit ordinibus, tot adhuc cōpagibus altæ
Aedificat caput, Andromachen a frōte uidebis,
Post minor est, aliâ credas, cedo si breue parui
Sortita est lateris spatium, breuiorq; uidetur
Virgine pygmæa nullis adiuta cothurnis:
Et leuis erecta confurgit ad oscula planta.
Nulla uiricula interea, nec mentio fiet
Dannorum, uiuit tanquam uicina marito,
Hoc solo propior, quod amicos coniugis odit.

SATYRA

Et seruos, grauis est rationibus, ecce furentis
Bellona, matrisq; deum chorus intrat, et ingēs
Senuit obsceno facies reuerenda minori,
Mollia qui rupta secuit genitalia testa,
Iampride cui rauce cohors, cui tympana cedūt
Plebeia, et phrygia uestitur buccatyra.
Grāde sonat, metuq; iubet Septēbris, et austrī
Aduentum, nisi se centum lustrauerit ouis,
Et ex ampelinas uestes donauerit ipsi.
Vt quicquid subiti, et magni discriminis instat,
In tunicas eat, et totum semel expiet annum.
Hybernū fracta glacie descendet in annem,
Ter matutino Tiberi mergetur, et ipsis
Vorticibus timidum caput abluet, inde superbi
Totū regis agrū, nuda, ac tremebunda cruetis
Erept genibus, si candida iusserit Io.
Ibit ad ægypti finem, calidasq; petitas
A Meroe portabit aquas, ut spargat in ædem
Isidis, antiquo quæ proxima surgit ouili.
Credidit enim ipsius dominæ se uoce moneri.
En animam, et mētē, cū qua dii nocte loquunt,
Ergo hic præcipuū, summūq; meretur honorē
Qui grege linigero circumdatus, et grege caluo
Plangentis populi currit derisor Anubis.
Ille petit ueniam, quoties non abstinet uxor
Concubitu, sacris, obseruandisq; diebus,
Magnaq; debetur uiolato poena cadurco.
Et mouisse caput uisa est argentea serpens

SEXTA. Fo. XXXI.

Illis lachrymis, meditataq; murmurata prostrat,
Vt ueniam culpæ non abnuat ansere magno,
Scilicet, et tenui popano corruptus Ofiris.
Cum dedit ille locum cophino, fenoq; relicto,
Arcanam Iudæa tremens mendicat in aurem
Interpres legū Solymarū, et magna sacerdos
Arboris, ac summi fida internuncia cæli.
Implet et illa manum, sed parcius ære minuto
Qualiacunque uoles iudei somnia uendunt.
Spondet amorem tenerum, uel diuitis orbi
Testamentum ingens, calidæ pulmone colūbæ
Traçato, armenius, uel Cômagenus haruspex
Pectora pullorum rimatur, et exta catelli,
Interdum et pueri, faciet quod deferat ipse
Chaldaïs, sed maior erit fiducia, quicquid
Dixerit astrologus, credent a fonte relatum
Hammonis, quoniam delphis oracula cessant.
Et genus humanum damnat caligo futuri.
Precipuus tamen est horum, qui læpius exul,
Cuius amicitia, conducendaq; tabella
Magnus ciuis obit, et formidatus Othonia
Inde fides arti, sonuit si dextera ferro,
Lauaq; si longo castrorum in carcere mansit.
Nemo mathematicis geniū indēnatus habebit,
Sed qui pene perit, cui uix in Cyclada mitti
Contigit, et parua tandem caruisse Seryphæa
Consultit iærica lento de funere matris.
Ante tamē de te Tanaquil tua, quando sororem.

SATYRA

Efferat, et patruos, an sit uisurus adulter
Post ipsam, quid em maius dare numina possit?
Hæc tamen ignorat quid sydas triste minetur
Saturni, quo læta Venus se proferat astro,
Qui mensis damno, quæ dentur tempora lucro.
Illius occurfus etiam uitare memento,
In cuius manibus ceu pinguis succina tritas
Cernis ephemeridas, quæ nullū cōsult, et iam
Consultur, quæ castra uiro, patriamq; petente
Non ibit pariter numeris reuocata Thrasylli.
Ad primum lapidem uedari cum placet, hora
Sumitur ex libro, si prurit fridus ocelli
Angulus, inspecta genest collypria poscit,
Aegra licet iaceat, capiendū nulla uidetur
Aptior hora cibo, nisi quam dederit Petofiris.
Si mediocris erit, spacium lustrabit utrunque
Metarū, et sortes ducet, frōtemq; manumq;
Præbebit uati crebrum poppy smaroganti.
Diuitibus respōsa dabit phryx augur, et indus
Conductus dabit astorum, mundiūq; peritus,
Atq; aliquis senior, qui publica fulgura cōdita
Placētū in circo positum est, et in aggere fatum
Quæ nudis longum ostendit ceruicibus aurum,
Consultit ante Phalas, delphinorūq; colūnas,
An saga uendenti nubat caupone relicto.
Hæc tamen et partus subeunt discrimen, et oēs
Nutricis tolerant fortuna urgente labores.
Sed iacet aurato nix ulla puerpera lecto,

SEXTA

Fo. XXXII.

Tantum artes huius, tātū medicamina possunt,
Quæ steriles facit, atq; hoies in uentre necandos
Conducit, gaude infelix, atq; ipse bibendum
Porrige quicquid erit, nam si distendere uellet,
Et uexare uterum pueris salientibus, esses
Aethiopis fortasse pater, mox decolor hæres
Impleret tabulas, nunquam tibi mane uidendus
Transseo suppositos, et gaudia, uotaq; sæpe
Ad spurcos decepta lacus, atq; inde petitos
Pontifices Salios, Scauorum nomina falso
Corpore laturos, stat fortuna improba notū
Arridens nudis infantibus, hos fouet omnes.
Inuoluitq; sinu, domibus tunc porrigit altis,
Secretumq; sibi minimum parat, hos amat, his se
Ingerit, atq; suos ridens producit alumnos.
Hic magicos affert cantus, hic thesala uendit
Philtra, quibus ualeat mentem uexare mariti,
Et solea pulsare nates, quod desipis, inde est.
Inde animi caligo, et magna obliuio rerum,
Quas modo gessisti, tamen hoc tolerabile, si non
Et furere incipias, ut auunculus ille Neronis,
Cui totam tremuli frontem Cæsonia pulli
Infudit, quæ non faciet quod principis uxor?
Ardebant cuncta, et fracta compage ruebant,
Non aliter, quam si fecisset Iuno maritum
Insanum, minus ergo nocens erit Agrippina
Boletus, siquidem unius præcordia pressit
Ille senis, tremulumq; caput descendere iussit

SATYRA

In cælum, et longan manantia labra saluam.
Hæc poscit ferrū, atq; ignes, hæc potio torquet,
Hæc lacerat mistos equitum cū sanguine patres.
Tanti partus equæ, tanti inuauenefica constat.
Oderunt natos de pellice, nemo repugnet.
Nemo uetet, tamiam priuignū occidere fas est.
Vos ego pupilli moneo, quibus amplior est res,
Custodite animas, et nulli credite mensæ.
Liuida materno feruent adipata ueneno.
Mordeat ante aliquis, quicquid porrexerit illa,
Quæ pepit, timidus prægustet pocula pappas.
Fingimus hæc, altum Satyra sumete cothurnū
Scilicet et finem egressi, legemq; priorem,
Grande sophocleo carmen bacchamus hiatu
Montibus ignotum rutulis, cæloq; latino,
Nos utinam uani, sed clamat Pontia feci,
Confiteor, puerisq; meis aconita parauit,
Quæ deprensa patent, facinus tamē ipsa peregia
Tu ne duos una sexuissima uipera cœna:
Tu ne duos? septem, si septem forte fuissent.
Credamus tragicis, quicquid de Colchide torua
Dicitur et progne, nil contra conor, et illa
Grandia monstra suis audebant temporibus, sed
Non ppter nummos, minor admiratio summis
Debetur monstis, quoties facit ira nocentem
Huc sexum, et rabie iecur incendente ferūtur
Præcipites, ut saxa iugis abrupta, quibus mons
Subtrahitur, cliuq; latus pendente recedit.
Illam ego

SEPTIMA Fo. XXXIII.

Illā ego nō tuleri, quæ cōputat, et scelus ingēs
Sana facit, spectant subeuntem fata mariti
Alcestem, et similis si permutatio detur
Morte uiri, cupiant animam seruare catellæ.
Occurrent multæ tibi Belides, atq; Eriphyllæ,
Mane Clytemnestram nullus nō uicus habebit,
Hoc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennē
Insulsam, et fatuam læua, dextraq; tenebat.
At nunc res agitur tenui pulmone rubetæ.
Sed tamen et ferro, si prægustaret Atiides
Pontica ter uidi cautus medicamina regis.

SATYRA SEPTIMA.

Argumentum Satyræ septimæ.

Septima demonstrat Romam nil se re poetis.

It spes, et ratio studiorum in Cæsare tantum:
Solut enim tristes hac tempestate camœnas
Respexit, cum iam celebres, notiq; poetæ
Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos
Tentarent, nec sedum aliū, nec turpe pularent
Præcones fieri, cum desertis Aganypes
Vallibus, esuriens migraret in atria Clio.
Nam si pieria quadrans tibi nullus in arca
Ostendatur, ames nomen, uicūq; Machææ.
Et uendas potius, commissa quod audio uendit
Stantibus cenophorū, tripodes, armaria, cistas.

SATYRA

Halcyonem, Bacchi Thebas, & Terea Fausti.
Hoc satius, quam si dicas sub iudice uidi,
Quod non uidisti, faciant equites Afiani,
Quantū & cappadoces faciant, eq̄tesq; Bithini:
Altera quos nudo traducit Gallia talo,
Nemo tamen studijs indignum ferre laborem
Cogetur posthac, neūit quicunq; canoris
Eloquium uocale modis, Laurūq; momordit.
Hoc agite o iuuenes, circūspicit, & stimulat uos,
Materiamq; sibi ducis indulgentia querit.
Siqua aliunde putas rerum expectanda tuarum
Præsidia, atq; ideo croceæ membrana tabellæ,
Impletur, lignorum aliqd posce ocyus, & quæ
Componis, dona Veneris Telefine marito,
Aut claude, & positos tinea pertunde libellos.
Frangere miser calamos, uigilataq; prælia dele,
Qui facis in parua sublimia carmina cella,
Vt dignus uenias hederis, & imagine macra.
Spes nulla ulterior, didicit nam diues auarus,
Tantum admirari, tantum laudare disertos.
Vt pueri Iunonis auem, sed defluit ætas
Et pelagi patiens, & cassidis, atq; ligonis.
Tædia tunc subeunt animos, tunc seq̄, suamq;
Terpsichore odit facunda, & nuda senectus.
Accipe nunc artes, ne quid tibi conferat iste,
Quæ colis, & musarū, & Apollinis æderelicta,
Ipse facit uersus, atq; uni cedit Homero
Propter mille annos. at si dulcedine fama

SEPTIMA. Fo XXXIII.

Succensus recites, Maculonius commodat ædes,
Ac longe ferrata domus seruire iubetur,
In qua sollicitas imitatur ianua portas.
Scit dare liberos extrema in parte sedentes
Ordinis, & magnas comitum disponere uoces,
Nemo dabit regum, quanti subsellia consent,
Et quæ conducto pendent anabathra tigillo,
Quæq; reportâdis posita ē orchestra cathedris.
Nos tamē hoc agimus, tenuiq; in puluer e sulcos
Ducimus: & litus tenui uersamus aratro.
Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi
Consuetudo mali, tenet insanabile multos
Scribendi cacoethes, & ægro in cor de senescit,
Sed uatem egregium, cui non sit publica uena,
Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui
Communi feriat carmen triuiale moneta,
Hunc qualem nequeo monstrare, & sentio tātū
Anxietate carens, animus facit omnis acerbi
Impatiens, cupidus sylvarum, aptusq; bibedis
Fontibus aonidum, neq; enim cantare sub antro
Pierio, thyrsumue potest contingere sana
Paupertas, atq; æris inops, quo nocte, dieq;
Corpus eget, satur est, cum dicit Horatius ohe,
Quis locus ingenio? nisi cum se carmine solo
Vexat, & dominis Cirrhe, Nysæq; feruntur
Pectora nostra duas uon admittentia curas.
Magnæ mentis opus, nec de lodice parâda
Attonita, currus, & equos, faciesq; deorum

SATYRA

Aspicere, et qualis rutulum confundat erymnis,
Nam si Vergilio puer, et tolerabile desit
Hospitium, caderent omnes a criminibus hydri,
Surda nihil generet graue buccina, poscimus, ut
Nō miōr atquo Ruben⁹ Lappa cothurno, Cith
Cuius et alueolos, et lenam pignerat Atræus.
Non habet infelix Numitor quod mittat am
Quintillæ quod donet, habet: nec defuit illi
Vnde emeret multa pascendum carne Leonem
Iam domitum, constat leuiori bellua sumptu
Nimirum, et capiunt plus intestina poetæ.
Contentus fama iaceat Lucanus in hortis,
Marmoreis: et sarrano, tenuiq; saleio.
Gloria quātalibet, quid erit, si gloria tantū est?
Curritur ad uocem iucūdā, et carmen amicæ
Thebaidos, lætam fecit cum S tatiū urbem,
Promisitq; diem, tanta dulcedine captos
Afficit ille animos, tantaq; libidine uulgi
Auditur, sed cum fregit subsellia uersu,
Esurit, intactam Paridinisi uendat Agauena
Ille et militiæ multis largitur honorem,
Semestri uatum digitos circumligat auro.
Quod nō dāt pceres, dabit histrio, tu camerios,
Et bareas, tu nobilitum magna atria curas,
Præfēdos Pelopea facit, philomela tribunos.
Haud tamē inuideas nati, quē pulpita pascunt.
Quis tibi Mecænas? qñ nūc erit aut procleius?
Aut Fabius? qñ Cotta iterū? quis Læculus aliter?

SEPTIMA. Fo. XXXV.

Tunc par ingenio precium, tunc utile multis
Pallere, et unum toto nescire decembyri.
Vester porro labor fecundior, historiarum
Scriptores, petit hic plus tēporis, atq; olei plura
Namque oblita modi millesima pagina surgit
Omnibus, et crescit multa damnosa papyro.
Sic ingens rerū numerus iubet, atque operū lexi
Quæ tamē ide seges? terræ quis fructus aperta?
Quis dedit historico, quātum daret Aḡa legēti?
Sed gen⁹ ignauū, quod tectō gaudet, et umbra
Dic igitur quid causidicis ciuilia præsent
Officia? et magno comites in fasce libelli?
Ipsi magna sonant, sed tunc quū creditor audit
Præcipue, uel si tetigit latus acrior illo,
Qui uenit ad dubium grandicum codice nomē.
Tunc immensa caui spirant mendacia folles,
Conspuiturq; sinus, ueram deprendere messē
Si libet, hinc centum patrimonia causidicorum
Parte alia solum Russati pone Lacertæ.
Confedere duces, surgis tu pallidus Aiax
Dixurus dubia pro libertate, bubulco
Iudice, rumpe miser tensum iecur, ut tibi lasso
Figantur uirides scalarum gloria palmae.
Quod uocis precii, siccus petasunculus, et uas
Pelamydū, aut ueteres aphrorū epimēda bulbi,
Aut unum Thyberi deuectū quinque lagena,
Si quater egisti, si contigit aureus unus,
Inde cadunt partes in fœdere pragmatiorum.

SATYRA

Aemilio dabitur, quantum petet, et melius nos
Egimus, huius enim stat currus abeneus, alti
Quadrupes in vestibulis, atque ipse feroci
Bellatore sedens curuatum hastile minatur
Eminus, et statua meditatur praefata lusca.
Sic Pedito cōturbat, Maio deficit, exitus hic est
Tongilli, magno cum rhinocerate lauari
Qui solet, et uexat lutulenta balnea turba.
Perque forum iuuenes longo premii assere Medos
Empturus pueros, argentum, murrina, uillas
Spondet enim Tyrio stelarum purpura filo.
Et tamen hoc ipsis est utile, purpura uendit
Causidicum, uendunt amethystina, cōuenit illis
Et strepitu, et facie maioris uiuere census.
Sed finem impensae non seruat prodiga Roma
Ut redeant ueteres, Ciceroni nemo ducentos
Nunc dederit nūmos, nisi fulserit anulus ingēs.
Respicit hoc primum qui litigat, an tibi serui
Odo, decem comites, post te an sit sella, togati
Ante pedes, ideo conducta Paulus agebat
Sardonyche, atque iō pluris quā Cossus agebat.
Quam Basilus, rara in tenui facundia panno.
Quando licet flentem Basilo producere matrē?
Quis bene dicentem Basilum ferat? accipiat te
Gallia, uel potius nutricula causidicorum
Aphrica, si placuit mercedē imponere lingua,
Declamare doces, o ferrea pectora Vestī.
Cum perimit saeuos classis numerosa tyrannos.

SEPTIMA. Fo. XXXVI.

Nam quaecūque sedes modo legerat, haec eadem istas
Proferet, atque eadem cantabit uersibus isdem,
Occidit miseros crambere repetita magistros.
Quis color, et quid sit cause genus, atque ubi summa
Quaestio, quae ueniant diuersa parte sagitta.
Scire uolunt omnes, mercedem soluere nemo,
Mercedē appellas? quid enim scio? culpa docētis
Scilicet arguitur, quod laua in parte mamillae
Nil salit archadico iuueni, citius mihi sexta
Quaque die miserū dirus caput Hamibal implet.
Quicquid id est, de quo deliberat, an petat uir be
A Cannis, an post nimbos, et fulmina cautus
Circumagat madidas a tempestate cohortes.
Quātū uis stipulare, et protinus accipe, quid dō,
Ut toties illum pater audiat, aut alii sex,
Et plures uno conclamant ore sophistae,
Et ueras agitant lites raptore relido,
Fusa uenena silent, malus, ingratusque maritus,
Et quae iam ueteres sanant mortaria cacos.
Ergo sibi dabit ipse rudem, si nostra mouebunt
Consilia, et uita diuersum iter ingredietur
Ad pugnam, qui rhetorica descendit ab umbra,
Summula ne pereat, qua uilis tessera uenit
Frumenti: quippe haec merces lautissima, tenta
Chrisogonus quanti doceat, uel Pollio quanti
Lautiorum pueros artem scindens Theodori,
Balnea sexcentis, et plurius porticus, in qua
Gestetur dominus quoties pluit, an ne serenum

SATYRA

Exspectet: spargatq; luto iumenta recenti:
Hic potius, namq; hic munda nitet ungula mulæ.
Parte alia longis Numidarum fulta columnis
Surgat, et algentem rapiat cenatio solem.
Quanticunq; domus, ueniet qui fercula docte
Componit, ueniet qui pulmentaria condit.
Hos inter sumptus sesteria Quintiliano
Ut multum duo sufficient, res nulla minoris
Constabit patri, quam filius: unde igitur tot
Quintilianus habet saltus: exempla nouorum
Fatorum transi, felix, et pulcher, et acer,
Felix, et sapiens, et nobilis, et generosus
Appositam nigræ Lunam subtexit alutæ:
Felix, orator quoq; maximus, et iaculator.
Et si perfrixit, cantat bene, distat enim quæ
Sydera te excipiant modo primos incipientem
Edere uagitus, et adhuc a matre rubentem.
Si fortuna uolet, fies de rhetore consul.
Si uolet hæc eadem, fies de consule rhetor.
Vt idius qd em: quid Tullius: an ne aliud, quæ
Sydus, et occulti miranda potetia fati:
Seruis regna dabunt, captiuis fata triumphos,
Felix ille tamen, coruo quoq; rarior albo.
Poenituit multos uana, sterilisq; cathedræ,
Sicut Trasymachi probat exitus, atq; secundi
Carinatis, et hunc inopem uidistis Athenæ,
Nil præter gelidas ausæ confregit cicutas.
Dum maiorū umbris tenuē, et sine pōdere terræ,

SEPTIMA. Fo. XXXVII.

Spirantesq; crocos, et in urna perpetuum uer,
Qui præceptor em sandi uolucere parentis
Esse loco, metuens uirgæ iam grandis Achilles
Cantabat patrijs in montibus, et cui non tunc
Eliceret risum citharæ di cauda magistri:
Sed Ruffum, atq; alios cædit sua quæq; inuē,
Ruffum qui toties Ciceronem Allobroga dixit.
Quis gremio Enceladi, doctiq; Palamōis affert,
Quatū grāmaticus meruit labor: et tamē ex hoc
Qd cūq; est (minus est autē quā rhetoris æra,)
Discipuli custos præmordet Accentus ipse,
Et qui dispensat, frangit sibi, cede Palamon,
Et patere inde aliqd decrescere, nō aliter, quam
Institor hybernæ tegetis, niueiq; cadurci,
Dummodo nō pereat, mediæ qd noctis ab hora
Sedisti, qua nemo faber, qua nemo sedebat,
Qui docet obliquo lanam deducere ferro.
Dummodo nō pereat totidem olsefisse lucernas,
Quod stabant pueri, cum totus decolor esset
Flaccus, et haberet nigro fuligo Maroni.
Rara tamen merces, quæ cognitione tribuit
Non egeat: sed uos sæuas imponite leges,
Ut præceptor uerborum regula constet,
Ut legat historias, authores nouerit omnes
Tāquā ungues, digitosq; suos, ut forte rogatus
Dum petit aut thermas, aut phœbi balnea, dicat
Nutricem Anchisæ, nomen patriamq; uouerca
Anchemoli, dicat quot Acestes uixerit annos,

SATYRA 722

Quot sciculus phrygibus uini donauerit urnas
Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,
Vt si quis cara uultum facit, exigite ut sit
Et pater ipse catus, ne turpia ludant,
Ne faciant uicibus non est leue tot puerorum
Obseruare manus, oculosq; in fine trementes.
Hac inquit curas, et cum se uerterit annus,
Accipe uictori populus, quod postulat aurum.

SATYRA OCTAUA.

Argumentum Satyræ octauæ.
Nobilis octaua propria uirtute locatur.

Temmata quid faciūt? quid pro
dest Pontice longo
Sanguine censi? pidosq; ostend
dere uultus
Maiorum, et stantes in curribus

Aemilianos?

Et Curios iam dimidios? nasumq; minorem
Coruini, et Galbani auriculis, nasoq; caretē?
Quis fructus generis tabula iactare capaci
Fumosos equitum cum dictatore magistros?
Si coram Lepidis male uiuitur: effigies quo
Tot bellatorum, si luditur alex pernox?
Ante Numantinos, si dormire incipis ortu
Luciferi, quo signa duces, et castra muebant
Cur Allobrogicis, et magna gaudeat ara
Natus in Herculeo Fabius lare? si cupidus, si

OCTAUA. Fo. XXXVIII

Vanus, et euganea quantumuis mollior agnæ
Si tenerum attritus catinensi pumice lumbum
Squallentes traduci auos: emptorq; ueneni
Frangenda miseram funestat imagine gentem
Tota licet ueteres exornent undique cere
Atria, nobilitas sola est, atq; unica uirtus.
Paulus, uel Cossus, uel Drusus moribus esto,
Hos ante effigies maiorum pone tuorum,
Præcedant ipsas illi te consule uirgas.
Prima mihi debes animi bona, sanctus haberi,
Iustitiæq; tenax factis, dictisq; mereris.
Agnosco procerem, salue Getulice, ceu tu
Sillanus quocunque alio de sanguinerarus
Ciuis, et egregius patriæ contingis ouanti
Exclamare libet populus quod clamat Osiri
Inuento. quis enim generosum dixerit hunc? qui
Indignus genere, et præclaro nomine tantum
Insignis: nanum cuiusdam Atlanta uocamus.
Aethiopem cygnū, paruam, extor tamq; puellā,
Europem: canibus pigris, scabieq; uetusta
Leuibus, et sicca lambentibus ora lucerna.
Nomē erit pardus, tigris, leo, siquid adhuc est,
Quod fremit in terris uiolentius, ergo cauebis,
Et metues, ne tu sis Creticus, aut Camerinus
His ego quē monui, tecū est mihi sermo Rubelli
Plance, tumes alto Drusorum sanguine, tāquā
Feceris ipse aliquid, propter quod nobilis esses
Vt te contiperet, quæ sanguine fulget Luli.

SATYRA

Non qua uentofo conducta sub aere tenet,
Vos humiles, inquis uulgi pars ultima nostri,
Quorū nemo queat patriam monstrare parētis,
Ast ego Cecropides, uiuas, et originis huius
Gaudia longa feras, tamen in a plabe quiritem
Facundum inuenies, solet hic defendere causas
Nobilis indocti, ueniet de plabe togata
Qui iuris nodos, et legum enigmata soluat.
Hic petit Euphratem iuuenis, domitiq; Bataui
Custodes aquilas armis industrius, at tu
Nil nisi Cecropides, truncq; simillim? herma,
Nullo quippe alio uincis discrimine, quam quod
Illi marmoreum caput est, tua uinit imago.
Dic mihi Teucrorum proles, animalia muta
Quis generosa putet nisi fortia? nempe uolucrem
Sic laudamus equum, facili cui plurima palma
Feruēt, et exultat rauco uictoria circo,
Nobilis hic, quocunq; uenit de gramine, cuius
Clara fuga ante alios, et prim? i a quore puluis,
Sed uenale pecus corithæ, posteritas et
Hirpini, si rara iugo uictoria sedit,
Nil ibi maior um respectus, gratia nulla
Umbrarum, dominos pretiis mutare iubentur
Exiguus, tritoq; trahunt epirhedia colla
Segnipedes, digniq; molan uersare Nepotis?
Ergo ut miremur te, non tua, primū aliqd da,
Quod possim titulis incidere pr æter honores,
Quos illis damus, et dedim?, quib? oia debes?

OCTAVA. Fo. XXXIX.

Hæc satis adiuuenē? quem nobis fama superbū
Tradit, et inflatū, plenūq; Nerone propinquos
Rarus enim ferme sensus communis in illa
Fortuna: sed te censerī laudet uorum
Pontice noluerim, sic ut nihil ipse futuræ
Laudis agas, miserū est aliorum incubere fama:
Ne collapsa ruant sub dūctis tecta columnis.
Stratus humi palmes uiduas desyderat ulmos.
Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem:
Integer, ambigua si quando citabere testis,
Incerta q; rei, Phalaris licet imperet, ut sis
Falsus, et admoto dicit per iuria tauro.
Summum crede nefas animam præferre pudori:
Et propter uitam uiuendi perdere causas.
Dignus morte perit, ca. net licet ostrea centum
Gaurana, et Cosmi toto mergatur ahenō.
Expectata diu tandem provincia, quum te
Rectorem accipiet, pone iræ frana, modumq;
Pone et auaricia, misere in opium sociorum:
Ossa uides regum uacuis exhausta medullis.
Respice quid moneant leges, quid curia mādēt,
Præmia quāta bonos maneāt, quā fulmine iusto
Et capito, et Tutor ruerint damnante senatu
Pirata Cilicum, sed quid damnatio confert?
Cum Pansa eripiat quicquid tibi nata reliquit
Præconem Charippe tuis circumspecte pannis
Iamq; tace, furor est post omnia perdere nauis
Non ydemi gemitus olim, nec uulnus erat por,

SATYRA

Dammorum socijs florentibus, et modo uictis
Plena domus tunc omnis, et ingēs stabat aceruus
Nummorum, spartana chlamys, conchilia choa,
Et cum Parrhasi, tabulis signisq; Mironis
Phidiacum niuebar ebur, necnon Policleti
Multus ubiq; labor, rare sine Mentore mensæ
Inde Dolabella est, atque hinc Antonius, inde
Sacrilegus Verrēs, referebant nauibus altis
Occulta et spolia, et plures de parte triūphos.
Nūc socijs iuga pauca boū, et grex paruū equarū.
Et pater armenti capto eripietur agello.
Ipsi deinde lares, si quod spectabile signum,
Si quis in ædícula deus unicus, hec etenim sunt
Pro summis, nā sunt hæc maxima, despicias tu
For sitan imbelles rhodios, unāq; Corinthiū.
Despicias merito, quid enim refinata iuuentus
Cruraq; totius facient tibi lenia gentis?
Horrida uitanda est Hispania, gallicus axis,
Illiricumq; latus, parce et messoribus illis.
Qui saturant urbem, circo, scenāq; uacantem
Quanta autem inde feres tā diræ præmiæ culpæ?
Cum tennes nuper Marius discinxerit Aphros
Curandum in primis ne magna iniuria fiat
Fortibus, et miseris, tollas licet oē, qđ usquā est
Auri, atq; argenti, scutū, gladiūq; relinques,
Et iacula, et galeam, spoliatis arma super sunt.
Quod modo proposui non est sententia, uerum
Credite me uobis solum recitare Sibyllæ.

OCTAVA.

Fo. XL.

Si tibi sancta cohors comitum, si nemo tribunal
Vedit Acersecomes, si nullum in cōiuge crimē,
Nec per cōuentus, nec cūcta per oppida curuis
Vnguibus ire parat nummos raptura Celænos.
Tunc licet a Pico, numeres genus, atq; si te
Nomina delectant, omnem titania pugnam
Inter maiores, ipsumq; Promethea ponas.
De quocūq; uoles proauum tibi sumito libro.
Quod si præcipitem rapit ambitus, atq; libido,
Si frangis uirgas sociorum in sanguine, si te
Delectant hebetes lasso litore secures,
Incipit ipsorum contra te stare parentum
Nobilitas, claramq; facem præferre pudendis.
Omne animi uitium tanto conspectus in se
Crimē habet, quāto maior qui peccat habetur.
Quo mihi te solitum falsas signare tabellas
In templis, que fecit auus? statuanq; parentis
Ante triumphalem? quo? si noturnus adulter
Tempora Santonico uelas adoperta cucullos
Præter maiorum cineres, atq; ossa uolucris
Carpētō rapitur pinguis Damaspippus, et ipse
Ipse rotam stringit multo sufflamine consul.
Nocte quidem, sed luna ridet, sed sydera testes
Intendunt oculos, finitum tempus honoris
Cum fuerit, clara Damaspippus luce flagellum
Sumet, et occursum nusquam trepidabit amici
Iam senis, ac uirga prior annuēt, atq; manipulos
Soliket, et infundet in mentis hordea lassus.

SATYRA

Interea dum lanatas, toruūq; iuuentum
More Numæ cædit Iouis ante altaria, iurat
Hipponam, et facies olida ad præsepia prætas,
Sed cum peruigiles placet instaurare popinas,
Obuius assiduo syrophœnix udus anomo
Currit, idumææ syrophœnix incola portæ,
Hospitis affectu dominum, regemq; salutat.
Et cum uenali Cyane succincta lagæna.
Defensor culpæ dicet mihi, fecimus et nos
Hæc iuuenes, esto, desisti nempe, nec ultra
Fouisti errorem, breue sit quod turpiter audes
Quædam cum primaresecetur crimina barbas
Indulge ueniam pueris, Damasippus ad illos
Thermarum calices, inscriptaq; lintea uadit.
Maturus bello, Armenia, Syriæq; tuendis
Annib⁹, et Rheno, atq; Istro præstare Nerone
Securum ualet hæc ætas, mitte hostia Cæsar,
Mitte, sed in magna legatum quære popina,
Inuenies aliquo cum percussore iacentem
Permistum nautis, aut furiibus, aut fugitiuis,
Inter carnifices, et fabros sandapylarum,
Et resupinati cessantia tympana galli,
Aequa ibi libertas, communia pocula, lectus
Non alius cuiquam, nec mensare motior ulli.
Quid facias talem sortitus Pontice seruum?
Nempe in lucanos, aut thūsca ergastula mittas.
At uos troiugene uobis ignoscitis, et quæ
Turpia cerdoni, Volesos, Brutosq; decebunt.

Quid,

OCTAUA. Fo. XLIII.

Præsidium attonitis, et in omni gente laborat.
Tantum igitur muros intra toga contulit illi
Nominis, et tituli, quantū nō Leucade, quantū
Thessalia campis Octauinus abstulit udo
Cædibus assiduus gladio, sed Roma parentem
Romæ patrē patriæ Ciceronem libera dixit.
Arpinas alius Volschorum in monte solebat
Poscere mercedes alieno lassus aratro.
Nodosam post hæc frangebat uertice uitem.
Si lentus pigramuniret castra dolabra,
Hic tamē et Cimbros, et summa pericula rerū
Excipit: et solus trepidantem protegit urbem,
Atq; ideo postq; ad Cimbros, stragēq; uolabant,
Qui nunq; attigerant maiora cadavera corui,
Nobilis ornatur Lauro collega secunda.
Plæbeia Deciorum animæ, plæbeia fuerunt
Nomina, pro totis legionibus hi tamen, et pro
Omnibus auxiliis, atq; omni plæbe latina
Sufficiunt dijs infernis, terræq; parenti.
Pluris enim Decij, quam qui seruantur ab illis
Ancilla natus, trabeam, et diadema Quirini,
Et fascēs meruit regum ultimus ille bonorum.
Proditæ laxabant portarum claustra tyrannis
Exulibus iuuenes ipsius consulis, et quos
Magnum aliquid dubia pro libertate deceret,
Quod miraretur cum Coclite Mutius, et quæ
Imperij finem Tyberinum uirgo natauit.
Occulta ad patres produxit crimina seruus

F 9

SATYRA

Matronis lugendus, at illos uerba iustis
Afficiunt poenis, et legum prima securis.
Malo pater tibi sit Therfites, dummodo tu sis
Acacidae similis, uulcaniaq; arma capessas,
Quam te Therfite similem producat Achilles,
Et tamen ut longe repetas, longeq; reuoluas
Nomen, ab infami gentem deducis a seculo.
Maiorum primus quisquis fuit ille tuorum,
Aut pastor fuit, aut illud quod dicere nolo.

SATIRA NONA.

Argumentum Satyræ nonæ.

Turpia qui tolerant Nona carpuntur auaritiæ

Cireuelim quare toties mihi Neve
le tristis
Occurras fronte obducta: ceu Mar
sianus.

Quid tibi cum uultu: qualem deo
prentus habebat
Rauola, dū Rhodopes uida terit inguina barbae
Nos colaphū incutimus lambeti crustula seruo.
Non erat hac facie miserabilior Crepereius
Pollio, qui triplicem usuram præstare paratus
Circuit, et fatuos non inuenit, unde repente
Tot rugæ: certe modico contentus agebas
Vernam equitem, conuiua ioco mordete facetus.
Et salibus uehemens intra pomerianatis.
Omnianūc cōtra, nultus grauis, horrida sicca

NONA. Fo. XLIII.

Sylua comæ, nullus tota nitor in cute, qualem
Præstabat calidi circumlita fascia uisci.
Sed fruticante pilo neglecta, et squallida crura.
Quid macies ægri ueteris: quem tempore longo
Torret quarta dies: olimq; domestica febris?
Deprendas amimi tormenta latentis in ægro
Corpore, deprendas et gaudia, sumit utrumq;
Inde habitum facies, igitur flexisse uideris
Propositum, et uita contrarius ire priori.
Nuper enim (ut repeto) Iphanū Idis, et Ganymede
Pacis, et auetæ secreta palatiamatris. (dem
Et Cereræ, (nā quo nō pstat scemina tēplo?)
Notior Ausidio mæchus celebrare solebas.
(Quod taceo, Datq; ipso etiā inclinare maritos.
Vtile et hoc multis uita genus, at mihi nullum
Inde operæ precium, pingues aliquando laternas
Munimenta togæ duri, crassiq; coloris,
Et male percussas textoris pedine galli
Accipimus, tenue argentum, uenæq; secundæ.
Fata regunt hoies, fatum est in partibus illis
Quas sinus abscondit, nā si tibi sydera cessant,
Nil faciat longi mensura incognita nerui.
Quamuis te nudum spumanti Virro labello
Viderit, et blanda assidue, densæq; tabella
Sollicitent uerba γὰρ ὕλκεος ἀνδρᾶ
κίχαλ' αὖ
Quod tamen ulterius monstrū: q̄p mollis auarus?
Hæc tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti;

SATYRA

Computat, et ceuet, ponatur calculus, adfint
Cum tabula pueri, numeras tertius quinque
Omnibus in rebus, numerentur deinde labores.
An facile, et pronũ est agere intra viscera pene
Legitimũ, atque illic hesternæ occurrere cœnæ?
Seruus erit minus ille miser, qui foderit agrum
Quam dominũ, sed tu sane tener, et puerũ te,
Et pulchrũ, et dignũ cyatho, cœloq; putabas.
Vos humili afflœ, uos indulgebitis unquam
Cultori, iam nec morbo donare parati?
En cui tu uiridem umbellam, cui succina mittas
Grandia, natalis quoties redit, aut madidũ uer
Incipit, et strata positus, longaq; cathedra
Munera scæmineis traãat secreta calendis,
Dic passer cui tot montes: tot prædia seruas
Appula, tot miluos intra tua pascua lassos?
Te Tripholinus ager fecundis uitibus implet,
Suspectũq; iugum Cumis, et Gaurus inanis.
Nam quis plura limit uirũturo dolia musto?
Quantum erat exhausti lumbos donare clientis
Iugeribus paucis: melius ne hic rusticus infans
Cum matre, et casulis, et cum lusore catello
Cymbala pulsantis legatus fiet amici?
Improbus es, cum poscis ait, sed pensio clamat
Posce, sed appellat puer unicus, ut Polyphemi
Lata acies, per quam solers euasit Vlysses.
Alter emendus erit, nanque hic non sufficit, ambo
Pascendi, quid agam bruma spirante: quid oro?

NONA. Fo. XLIIII.

Quid dicam scapulis seruorum mense decebri?
Et pedibus: durate, atq; expectate cicadas?
Verum ut dissimules, ut mittas cætera, quanto
Metiris precio, quod ni tibi deditus essem,
Deuotusq; cliens, uxor tua uirgo maneret.
Scis certe quibus ista modis, quam sepe rogaris,
Et quæ pollicitus, fugientem sepe puellam
Amplexu rapui, et tabulas quoq; ruperat, et iã
Signabat, tota uix hæcego nocte redemi
Te plorante foris, testis mihi ledulus, et tu,
Ad quem peruenit lecti sonus, et domina uox.
Instabile, ac dirimi cceptũ, et iam pene solutum
Coniugiũ in multis domibus seruauit adulter.
Quo te circũagas: quæ priã, aut ultima ponas,
Nullũ ergo meritũ est ingræte, ac per fide, nullũ
Quod tibi filiulus, uel filia nascitur ex me?
Tollis enim, et libris actorum spargere gaudes
Argumenta uiri, foribus suspende coronas.
Iam pater es, dedim? qd fama opponere possis?
Iura parætis habes, propter me scriberis hæres.
Legatum omne capis, necnon et dulce caducũ,
Commoda præterea iunguntur multa caducis.
Si numerum, si tres impleuero, iusta doloris
Neuole causa tui, contra tamen ille quid affert?
Negligit, atq; aliũ bipedem sibi querit a selluma
Hæc soli commissatibi calare memento
Et tacitus nostras intra te fige querelas.
Nam res mortifera est inimicus pumice leuis;
F. iij

SATYRA

Qui modo secretum commiserat, ardet, et odit
Tāquā prodideri quicquid scio, sumere ferrū,
Fuste aperire caput, cā delā apponere ualuis
Non dubitat, nec contēnas, aut despicias, quod
His opibus nunquam cara est annona ueneni.
Ergo occulta teges, ut curia Martis Athenis.
O Corydon Corydon, secretum diuitis ullum
Esse putas, serui ut taceant, iumenta loquētur,
Et canis, et postes, et marmora, claude fenestras,
Vela tegant rimas, iunge ostia, tollito lumē
E medio, clament omnes, prope nemo recūbat.
Quod tamen ad cantum galli facit ille secundi,
Proximus ante diem caupo sciet, audiet et quā
Finxerunt pariter librarius, archimagiri
Carptores, quid enim dubitāt componere crimē
In dominos? quoties rumoribus ulciscuntur
Balthea: nec deerit qui te per compita querat
Nolentem, et miseram uinofus inebriet aurem,
Illos ergo roges quicquid paulo ante petebas
A nobis, taceant illi, sed prodere malunt
Arcanum, quam subrepti potare falerni.
Pro populo faciens quantum Lauferā bibebat.
Vivendum recte cum propter plurima, tum his
Præcipue causis, ut linguas mancipiorum
Contēnas, uam lingua mali pars pessima serui.
Deterior tamen hic, qui liber non erit, illis
Quorum animas, et farre suo custodit, et ære.
Iccirco ut possim linguam contemnere serui,

NONA.

FO. XLV.

Vtile consilium mihi, sed commune dedisti.
Nunc mihi qd suades post dānū tēporis, et spes
Deceptas? festinat enim decurrere uelox
Flosculus angustæ, miseræ que breuissima uita
Portio, dū bibimus, dū ferta, unguēta, puellas
Poscimus, obrepit non intellecta senectus.
Ne trepida, nūquam pathicus tibi deerit amicus
Stantibus, et saluis his collibus, undiq; ad illos
Conueniūt, et carpentis, et nauibus omnes
Qui digito scalpunt uno caput, aliera maior
Spes superest, tu tantum ci uicis imprime dētem.
Hæc exempla para felici bus, at mea Cloitho,
Et Lacheis gaudent, si pascitur inguine uēter.
O parui, nostriq; lares, quos thure minuto,
Aut farre, et tenui soleo exornare corona.
Quādo ego figā aliqd, quo sit mihi tuta senectū
A tegete, et baculo, uiginti milia scenus
Pignoribus positus, argenti uascula puri,
Sed quæ Fabricius censor notet, et duo sortes
De grege mæstorum, qui me ceruice locata
Securum iubeant clamoso insistere circo.
Sit mihi præterea curuus calator, et alter
Qui multas facies pinguat cito, sufficient hæc,
Quādo ego pauper ero, notū miserabile, nec spes
His saltem, nam cum pro me fortuna rogatur,
Affigit caras illa de naue petitas,
Quæ sículos cantus effugit remige surdo.

SATYRA DECIMA.

SATYRA

Argumentum Satyræ decimæ.

Curae hominum decima, rerūq; libido notatur.

Mnibus in terris quæ sunt a Gæ
dibus usque

Auroram, et Gangem; pauci di
gnoscere possunt

Vera bona, atq; illis multum di

uersa remota

Erroris nebula. quid enim ratione timemus,

Aut cupimus? quid tã dextro pede cõcipis, ut te

Conatus non pœniteat, uoti q; per acti?

Euertere domos totas optantibus ipsis

Dij faciles, nocitura toga, nocitura petuntur

Militia, et torrens dicendi copia, multis

Et sua mortifera est facundia: uiribus ille

Confusus perit, admirandisq; lacertis.

Sed plures nimia congesta pecunia cura

Stragulat, et cū dā exuperās patrimoniacēsus.

Quanto delphinis balæna britannica maior.

Temporibus diris igitur, iussuq; Neronis

Longinū, et magnos Senecæ prædiuitis hortos

Clausit, et egregias lateranorum obidet ædes

Tota cohors: rarus uenit in coenacula miles.

Pauca licet portes argenti uascula puri,

Noctē iter ingressus, gladiū, contumq; timebis,

Et motæ ad lunæ trepidabis harū diuinis umbræ.

Cantabit uacuos coram latrone uiator.

Prima fere nota, et cunctis notissima templis,

DECIMA. Fo. XLVI.

Diuitiæ ut crescant, ut opes, ut maxima toto

Nostra sit arca foro. sed nulla aconita bibuntur;

Fidilibus, tunc illa time, cum pocula sumes

Gemmata, et lato setinum ardebit in auro.

Iam ne igitur laudas, quod de sapientibus alter,

Ridebat, quoties a limine mouerat unum.

Protuleratq; pedem, flebat contrarius alter,

Sed facilis cuius rigidi censuræ cachinni.

Mirādum est unde ille oculis suffecerit humor,

Perpetuo risu pulmonem agitare solebat

Democritus, quanquam non essent urbibus illis

Prætexta, et trabes, fascēs, lectica, tribunal.

Quid si uidisset prætozem in curribus altis

Extantem, et medio sublimem in puluere circi.

In tunica Iouis, et piæ sarrana ferentem

Ex humeris aulæa togæ, magnaq; coronæ,

Tatum orbem, quanto ceruix non sufficit ulla?

Quippe tenet sudās hāc publicus, et sibi cõsul

Ne placeat curru seruus portatur eodem.

Danūc et uolucrē scæpro quæ siccit eburno,

Illinc cornicines, hinc præcedentia longi

Agninis officia, et niveos ad fræna quirites,

Defossa in oculis, quos sportula fecit amico.

Tunc quoque materiam risus inuenit ad omnes

Occursus hominum, cuius prudentia monstrat

Summos posse uiros, et magna exēpla daturus

Veruicem in patria, crassoq; sub ære nasci.

Ridebat curas, nec non et gaudia uulgi,

SATYRA

Interdū et lachrymas, cū fortuna ipse minaci
Mādaret laqueū, mediumq; ostenderet unguē.
Ergo superuacua, aut pernitiosa petuntur
Propter quæ fas est genua incutere deorum.
Quosdam præcipitat subiecta potentia magna
Inuidia, mergit longa, atq; insignis honorum
Pagina, descendunt statua, restemq; sequūtur.
Ipsas deinde rotas bigarum impacta securis
Cædit, et immeritis franguntur crura caballis.
Iam stridunt ignes, iam folliibus atq; caminis
Ardet adoratum populo caput, et crepat ingens
Seianus, deinde ex facie toto orbe secunda
Fiunt urceoli, pelues, sartago, patella.
Pone domi lauros, duc in capitolia magnū,
Cretatumq; bouem, Seianus ducitur unco
Spectandus, gaudet omnes, quæ labra: quis illi
Vultus erat: nunquā, si quid mihi credis amari
Hūc hoīem, sed quo cecidit sub crimine? quis nā
Delator? quibus indicis? quo teste probauit?
Nil horum, uerbosa, et grandis epistola uenit
Acapreis, bene habet, nil plus interrogo, sed qd
Turba tremēs? sequitū fortunā, ut semp, et odit
Damnatos, idē populus si Nortia thusco
Fauisset, si oppressa foret securā senectus
Principis, hac ipsa Seianum diceret hora
Augustum, iam pridem, ex quo suffragia nulli
Vendimus, effugit curas, nam qui dabit olim
Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc se-

DECIMA. Fo. XLVII.

Continet, atq; duas tantum res anxius optat
Pana, et Circenses perituros audio multos.
Nil dubiū, magna est fornicula, pallidulus mi
Brutidius meus ad Martis fuit obuius aram,
Quam timeo, uictus ne panas exigat Aiax,
Ut male defensus, curramus præcipientes, et
Dum iacet in ripa, calcemus Cæsaris hostem,
Sed uideāt serui, ne quis neget, et pavidū in ius
Ceruice astricta dominum trahat, bi sermones
Tunc de Seiano, secreta hæc murmura uulgi.
Vis ne salutari sicut Seianus? habere
Tantumdem, atq; illi sellas donare curules?
Illum exercitiibus præponere? tutor haberi
Principis? angusta Caprearum in rupe sedentis
Cum grege chaldaeo? uis certe pila, cohortes,
Egregios equites, et castra domestica, quidni
Hæc cupias, et qui nolunt occidere quenquam,
Posse uolūt, sed quæ præclara, et prospera tātū,
Ut rebus latis par sit mensura malorum?
Huius qui trahitur prætextam sumere maus?
An Fidenarum, Gabiorumq; esse potestas?
Et de mensura ius dicere? uasa minora
Frangere Pannosus uacuis ædilis Vlubris?
Ergo quid optandum foret ignorasse fateris
Seianum, nam qui nimios optabat honores,
Et nimias poscebat opes, numerosa parabat
Excelsa turris tabulata, unde altior esset
Casus, et impulsæ præceps immane ruina.

SATYRA

Quid Crassos? quid Pompeios euerit? et illum
Ad sua qui domitos deduxit flagra quiritēs.
Summus nempe locus nulla non arte petitus,
Magnaq; numinibus uota exaudita malignis.
Ad generū Cereris sine cæde, et uulnere, pauci
Descendunt reges, et sicca morte tyranni.
Eloquiū, ac samā Demosthenis, aut Ciceronis
Incipit optare, et totis quinquatribus optat.
Quisquis adhuc uno par tā colit asse Mineruā,
Quem sequitur custos angustæ uernula capsæ.
Eloquio sed uterque perit orator, utrunq;
Largus, et exundans leto dedit ingenij fons.
Ingenio manus est, et ceruix cæsa, nec anquam
Sanguine caufidici maduerunt rostra pusillæ.
O fortunatam natam me consule Romam.
Antoni gladios potuit contemnere, si sic
Omnia dixisset, ridenda poemata malo,
Quam te conspicuæ diuina Philippica famæ,
Volueris a prima que proxima, seuus et illum
Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ.
Torret, et pleni moderantem frenā theatri.
Dus ille aduersis genitus, fatusq; sinistro,
Quem pater ardentis Masse fuliginelippus
A carbone, et forcipibus, gladiosq; parante
Incude, et luteo Vulcano ad rhetora misit.
Bellorum exuniæ, truncis affixatrophæis
Lorica, et fracta de casside buccula pedes,
Et curtum temone iugum, uictæq; triremis

DECIMA. Fo. XLVIII.

Aplustre, et summo testis captiuus in arcu,
Humanis maiora bonis creduntur, ad hæc se
Romanus, Graiusq;, ac barbarus induperator
Erexit, causas discriminis, atque laboris
Inde habuit, tanto maior famæ sitis est, quam
Virtutis: quis enim uirtutem amplectitur ipsam
Præmia si tollas: patriam tamen obruit olim
Gloria paucorum, et laudis, tituliq; cupido
Hæ sursaxis cinerum custodibus, ad que
Discutienda ualent steriles mala robora fici.
Quādoquidē data sūt ipsi quoq; fata sepulcris.
Expēde Hānibalem, quot libras induce summo
Inuenies, hic est, quē non capit Aphrica manro
Perfusa Oceano, Niloque admosa tepenti.
Rursus ad æthiopā populos, aliosq; Elephātos
Additur imperij Hispania, pyrenæum
Transilit, opposuit natura alpemq;, niuemq;
Diduxit scopulos, et montem rupit aceto.
Iam tenet Italiam, tamen ultra pergere tendit.
Adum inquit nihil est, ni Pœno milite portas
Frangimus, et media uexillum pono Suburra.
O qualis facies, et quali digna tabella,
Cum gætula ducem portaret bellua luscum
Exitus ergo quis est: o gloria, uincitur idem
Nēpe et in exiliū præceps fugit, atq; ibi magnus
Mirandusq; cliens sedet ad prætoriæ regis,
Donec Bithynio libeat uigilare tyranno.
Finem animæ, quæ res humanas miscuit olim,

SATYRA

Non gladū, non saxa dabunt, non tela, sed ille
Cannarum uindex, ac tanti sanguinis ultor
Annulus, i demens, et saxas curre per alpis,
Vt pueris placeas, et declamatio fias.
Vnus pelæo iuueni non sufficit orbis,
Aestuat infelix angusto limite mundi,
Vt Gyari clausus scopulis paruaq; Seripho:
Cum tamen a figulis munitam intrauerit urbē,
Sarcophago contentus erit, mors sola fatetur
Quātula sint hominū corpuscula. creditur olim
Velificatus athos, et quicquid Græcia mendax
Audet in historia, cum stratum classibus iisdem,
Suppositumq; rotis solidū mare, credimus altos
Defecisse amnes, epotaq; flumina, Medo
Prædète, et madidis cantat quæ Sostratus alis.
Ille tamen qualis redyt salaminerelecta,
Incorum, atq; eorum solitus sequere flagellis
Barbarus, et solio nūquam hoc in carcere passos,
Ipsū compedibus. qui uinxerat Ennosigee.
Militis id sane, quod non et stigmatē dignum
Credidit, huic quisquam uellet seruire deorum.
Sed qualis redyt: nempe una naue cruentis
Fluctibus, ac tarda per densa cadauera prorā.
Has toties optata exegit gloria penas.
Da spacium uitæ, multos da Iuppiter annos.
Hoc recto uultu, solum hoc et pallidus optas.
Sed quam continuis, et quantis longa senectus
Plena malis, deformē, et tetrū ante oia uultū,

Disimilemq;

DECIMA. Fo. XLX.

Disimilemq; sui, deformem procute pellem,
Pendentēsq; genas, et tales aspice rugas,
Quales umbriferos ubi pandit Thabraca saltus
In uetula scalpitiā mater Simia bucca.
Plurima sunt iuuenū discrimina, pulchrior ille
Hoc, atque ille alio, multum hic robustior illo.
Vna senum facies, cum uoce tremētia labra,
Et iam leue caput, madidiq; infantia nasi.
Frangendus misero gingiua panis mer mi.
Vsq; adeo grauis uxori, natiq; sibiq;
Vt captatori moueat fastidia Cosso.
Non eadem uini, atq; cibi torpente palato
Gaudia, nam coitus iam longa obliuio, uel si
Coneris, iacet exiguus cum ramice neruus.
Et quamnis tota palpetur nocte, iacebit,
An ne aliquid sperare potest hæc inguinis ægri
Canicis? quid quod merito suspecta libido est,
Quæ Venerē affectat sine uiribus? aspice partis.
Nunc damnū alterius, nā quæ cātate uoluptas.
Sit licet eximius citharædus, situe Seleucus,
Et quibus aurata mos est fulgere lacerna.
Quid refert magni sedeat qua parte theatrē
Qui uix cornicines exaudiat, atq; tubarum
Concentus? clamore opus est, ut sentiat auris,
Quem dicat uenisse puer, quot nunciet horas.
Præterea minimus gelido iam corpore sanguis
Febre calet sola, circūfilit agmine factio
Morborum omne genus, quorum si noia quæras

G

SATYRA

Propterea expediam quot amauerit hippia mæchors?
Quot Themison ægyros autumno occiderit uno?
Quot Basilius socios, quot circūscripserit birrus
Pupillos, quot longa uiros exor beat uno
Maura die, quot discipulos inclinet Amillus,
Percurram citius quot uillas possideat nunc,
Quo tondete grauis iuueni mihi barba sonabat.
Ille humero, hic lūbis, hic coxa debilis, ambos
Perdidit ille oculos, et luscis inuidet, huius
Pallida labra cibum capiunt digitis alienis:
Ipse ad conspectum cœnæ diducere ritum
Suetus, hiat tantū, ceu pullus hirūdinis, ad quē
Ore uolat pleno mater ieiuna, sed omni
Membrorum damno maior dementia, quæ nec
Nomina seruorum, nec uultum agnoscit amici,
Cum quo præterita cœnauit nocte, nec illos
Quos genuit, quos eduxit, nam codice sauo
Hæredes uetat esse suos, bona tota seruntur
Ad Phialem, tantum artificis ualet habitus oris.
Quod steterat multis in carcere fornicis annis.
Ut uigeant sensus animi, ducenda tamen sunt
Funera natorum, rogus aspiciendus amate
Coniugis, et fratris, plenæque sororibus urnæ.
Hæc data pena diu uiuentibus, ut renouata
Semper clade domus multis in lūtibus, inque
Perpetuo mærore, et nigra ueste senescant.
Rex Pilus, (magno hic quicquid credis Homero)
Exemplum uitæ fuit a cornice secundæ.

DECIMA

Fo. L

Fœlix nimirum, qui tot per sæcula mortem
Distulit, atque suos iam dextra computat annos.
Quique nouum toties mustū bibit, ero parum per
Attendas, quantum de legibus ipse queratur
Fatorum, et nimio de stamine, cum uidet acris
Antilochi barbā ardētem, nam querit ab omni
Quisquis adest socio, cur hæc in tempora duret?
Quod facinus dignum tam longo admiserit æuo.
Hæc eadem Peleus, raptum cum luget Achillē,
Atque alius, cui fas Ithacum lugere natantem.
Incolumi Troia Priamus uenisset ad umbras
Assaraci magnis sollemnibus, Hectore sumus
Portante, ac reliquis fratrum ceruicibus inter.
Iliadum lachrimas, ut primos edere planctus
Cassandra inciperet, scissaque Polyxena palla.
Si foret extinctus diuerso tempore, quo iam
Cœperat audaces Paris ædificare carinas.
Longa dies igitur quid contulit: omnia uidit
Euersa, et flammis Asiam, ferroque cadentem.
Tunc miles tremulus posita tulit arma tyara,
Et ruit ante aram summi Iouis, ut uetulus bos,
Qui domini cultris tenuē, et miserabile collum
Præbet, ab ingrato iam fastiditus aratro.
Exitus ille utcunque hominis, sed torna tanino
Latrauit ritu, quæ post hunc uixerat uxor.
Festino ad nostros, et regem transeo Ponti,
Et Cræsum, quem uox iusti facunda Solonis
Respicere ad longæ iussit spacia ultima uitæ.

SATYRA

Exilium, et carcer, Minturnarumq; paludes,
Et mendicatus uita Carthagine panis
Hinc causas habuere, quid illo ciue tulisset
Naturam in terris? quid Roma beatus unquam?
Si circumducto captiuorum agmine, et omni
Bellorum pompa, animam exhalasset optimam.
Cum de thetonico uellet descendere curru?
Provida Pompeio dederat Campania febres
Optandas, sed multa urbes, et publica uota
Vicerunt, igitur fortuna ipsius, et urbis
Seruatum uicto caput abstulit, hoc cruciatu
Lentulus, hac poena caruit, ceciditq; Cethegus
Integer, et iacuit Catilina cadauere toto.
Formam optat modico pueris, maiore puellis
Murmure, cum Veneris sanum uidet anxia mater
Usque ad delicias uotorum, cur tamen inquit
Corripas? pulchra gaudet Latona Diana.
Sed uetat optari faciem Lucretia, qualem
Ipsa habuit, cuperet Rutile Verginia gibbum
Accipere, atq; suam Rutile dare, filius autem
Corporis egregiū miseros, treditosq; parentes
Semper habet rara est adeo concordia forma,
Atque pudicitie, sanctos licet horrida mores
Tradiderit domus, ac ueteres imitata Sabinas,
Præterea castum ingenium, uultumq; modestū
Sanguine feruentem tribuat natura benigna
Larga manu, quid enim puero cōferre potest plus
Custode, et cura natura potentior omni?

DECIMA.

Fo. II.

Non licet esse uiros, nam prodiga corruptioris
Improbitas ipsos audet tentare parentes.
Tanta in muneribus fiducia, nullus ephebum
Deformem saeva castrauit in arce tyrannus,
Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, uel
Strumosum, atq; utero pariter, gibboq; tumētē
Nunc ergo iuuenis specie letaretui, quem
Maiora expectant discrimina, fiet adulter
Publicus, et poenas metuet quascunque mariti
Exigere irati, nec erit salicior astro
Martis, ut in laqueos nunquam incidat, exigit autē
Interdum iste dolor, plus quam lex ulla dolori
Concessit, necat hic ferro, secat ille cruentis
Verberibus, quosdam moechos et mugilis iurat.
Sed tuus Endymion dilectæ fiat adulter
Matronæ, mox cum dederat Seruilia nummos,
Fiet et illius quem non amat, exuet omnem
Corporis ornatū, quid enim ulla negauerit udis
Inguinibus: siue est hæc Hippia, siue Catulla?
Deterior totos habet illic femina mores.
Sed casto quid forma nocet? quid profuit olim
Hippolito graue propositus? qd Bellerophōtis?
Erubuit nempe hæc ceu fastidita repulsa
Nec Sthenobæa min⁹, quā Cressa excāduit, et
Concussere ambæ, mulier saussima tūc est, se
Cum stimulos odio pudor admonet, elige quidna
Suadēdum esse putes, cui nubere Cæsaris uxor
Destinat, optimus hic, et formosissimus idem

SATYRA

Gentis patritia rapitur miser extinguendus
Messalina oculis dudum sedet illa parato
Flammeolo, tyrusq; palam genialis in hortis
Sternitur, et ritu decies centena dabuntur
Antiquo, ueniet cum signatoribus auspex.
Hæc tu secreta, et paucis commissa putabas:
Non nisi legitima uult nubere, qd placeat, dic;
Ni parere uelis, pereundum est ante lucernas.
Si scelus admittas, dabit mora parula, dū res
Nota urbi, et populo cōtingat principis aures,
Dedecus ille domus sciet ultimus, interea tu
Obsequere imperio, si tanti est uita dierum
Paucorum, quicquid leuius, meliusq; putaris,
Præbenda est gladio pulchra hæc, et cādida cæro
Nil ergo optabūt hoies: si consiliū uis, (uix)
Permites ipsis expendere numimis, quid
Conueniat nobis, rebusq; sit utile nostris:
Nam pro iucundis aptissima quæque dabunt diu
Carior est illis homo, quam sibi, nos animorum
Impulsu, et cæca, magnaq; cupidine ducti
Coniugium petimus, partumq; uxoris, at illis
Notum qui pueri, qualisq; futura sit uxor.
Vi tamen et poscas aliquid, uoueatq; sacellis
Extæ, et candiduli diuturna tomacula porci,
Orandum est ut sit mens sana in corpore sano.
Fortem posce animum, mortis terrore carentē,
Qui spatium uitæ extremū inter munera ponat
Naturæ, qui ferre queat quoscunq; labores,

VNDECIMA. Fo. lxxx.

Anulus, et digito mendicat Pollio nudo.
Non præmaturi cineres, nec funus acerbum
Luxuria, sed morte magis metuenda senectus.
Hi plerumq; gradus conductæ pecunia Romæ,
Et coram dominis consumitur, inde ubi paulus
Nescio quid superest, et pallet senoris author.
Qui uertere solum, Baias, et ad hostia currūt,
Cedere nanq; foro iam non deterius, quam
Aesquilias a feruenti migrare Suburra.
Ille dolor solus patriam fugientibus, illa
Mæstitia est, caruisse anno circensibus uno.
Sanguinis in facie non hæret gutta, morantur
Pauci ridiculum, et fugientem ex urbe pudorē.
Experire hodie, nunquid pulcherrima dictu
Per sice non præstem uita, nec moribus, et re.
Sed laudem siliquas occultus ganeo, pulies
Coram alijs dictæ pæro, sed in ore placentias.
Nam cum sis conuicia mihi promissus, habebis
Euandrum, uenies Tyrentius, aut minor illo
Hospes, et ipse tamē contingēs sanguine cælū:
Alter aquis, alter flammis ad sydera missus.
Fercula nunc audi nullis ornata macellis.
Detyburtino ueniet pinguis agros
Hædulus, et toto grege mollior, inscius herba,
Necdum ausus iurgas humilis mor dere salicti,
Qui plus lactis habet, quā sanguinis, et motāti
Asparagi, posito quos legit uillica fuso.
Grandia præterea, tortoq; calentia feno

SATYRA

Quid ad sunt ipsis cum matribus, et seruata
Parte anni, quales fuerant in uitibus uuae.
Signinum, syrimumque pirum de corbibus usdem
Aemula picenis, et odoris malarecentis.
Nec metuenda tibi, siccitum frigore postquam
Autumnium, et crudi posuere pericula succi.
Hæc olim nostri iam luxuriosa senatus
Cæna fuit, Curius paruo quæ legerat horto,
Ipse focus breuibus ponebat holuscula, quæ nunc
Squalidus in magna fastidit compede fossor,
Qui meminit calidæ sapiat quid uulua popinæ.
Sicci terga suis rara pendencia crate
Moris erat quondam festis seruare diebus,
Et natalitium cognatis ponere lardum.
Accedente noua, si quam dabat hostia, carne
Cognatorum aliquis titulo ter consulis, atque
Castrorum imperijs, et dictatoris honore
Functus, ad has epulas solito maturius ibat.
Ereptum domito referens a monte ligonem.
Cum tremerent autem Fabios, durumque Catonem,
Et Scauros, et Fabricios, ridigique seniores
Censoris mores etiam collega timeret.
Nemo inter curas, et seria duxit habendum,
Qualis in oceani fluctu testudo nataret.
Clarum troiugenis sacra ac nobile fulcrum,
Sed nudo latere, et paruis frons ære lectis
Vile coronati caput ostendebat aselli.
Ad quod lasciuia ludebant rursus atummi.

VNDECIMA. Fo. II. III.

Tales ergo cibi qualis domus, atque supellex
Tunc rudis, et gratias mirari nescius artes,
Vrbibus euerfis prædarium in parte reperia
Magnorum artificum frangebatur pocula miles.
Ut phaleris gauderet equus, calataque cassis
Romuleæ simulacra fera mansuescere iussæ
Imperij fato, et geminos subrupe Quirinos,
Ad nudam effigiem clypeo fulgentis, et hasta,
Pendentisque dei perituro ostenderet hosti.
Argenti quod erat solis fulgebat in armis,
Ponebant igitur ihusco farraca catino
Omnia tunc, quibus inuideas, si liuidulus sis.
Tæplorum quoque maiestas præsentior, et uox
Nocte fere media, medianaque audita per urbem
Littore ab oceani Gallis uenientibus, et dijs
Officium uatis per agentibus, his monuit nos,
Hanc rebus latius curam præstare solebat
Fidilis, et nullo uiolatus Iuppiter auro.
Illa domi natas, nostraque ex arbore mensas
Tempora uiderunt, hos lignum stabat in usus.
Annosam si forte nucem deiecerat eurus.
At nunc diuitibus cœnandi nulla uoluptas,
Nil rhombus, nil dama sapit, putere uidentur
Vnguenta, atque rosæ, latos nisi sustinet orbes
Grande ebur, et magno sublimis pardus hiatus
Dentibus ex illis, quos mittit porta Syenes,
Et Mauri celeres, et Mauro obscurior Indus
Et quos deposuit nabæo bellua saltu.

SATYRA

Iam nimios, capitiq; graues, hinc surgit orexîs,
Hinc stomacho bilis, nam pes argenteus illis,
Anulus in digito quod ferreus, ergo superbum
Conuiuium caueo, qui me sibi comparat, et res
Despicit exiguas, adeo nulla uncia nobis
Est eboris, nec tessellæ, nec calculus ex hac
Materia, quin ipsa manubria cultellorum
Ossea, nō tamen his ulla unquam obsonia fiunt
Rancidula, haud ideo peior gallina secatur.
Sed nec struitor erit, cui cedere debeat omnis
Pergula, discipulus Tripheri doctoris, apd̄ quē
Sumie cū magno lep̄, atq; aper, et pygargus,
Et scythica uolucres, et phœnicopterus ingēs,
Et Getulus orix hebeti lautissima ferro
Ceditur, et tota sonat ulmea cœna Suburra.
Nec frustum capræ subducere, nec latus aphræ
Nouit axis noster tyrunculus, ac rudis omni
Tempore, et exigua frustis inbutus ofellæ.
Plabeis calices, et paucis assibus emptos
Porriget incultus puer, atque a frigore tutus,
Non phryx, aut licius, non a mangone petitus
Quisquā erit, et magno, cū poscis, posce latine.
Idem habitus cunctis, tonsi, erectiq; capilli,
Atque hodie tantum propter conuiuia pexi.
Pastoris duri est hic filius, ille bubulci
Suspirat longo non uisam tempore matrem,
Et casulam, et notos tristis desiderat hædos,
Ingenui uultus puer, ingenuiq; pudoris.

VNDECIMA. Fo. IV.

Quales esse decet, quos ardens purpura uestit.
Nec pugillares desert in balnea raucus
Testiculos, nec uellendas iam prebuit alas,
Crassa nec oppposito pavidus tegit inguina gutto.
Hic tibi urna dabit diffusa in montibus illis,
A quibus ipse uenit, quorum sub uertice lusit,
Nāq; una, atq; eadē uini patria, atq; Ministri.
Forſitan expetēs, ut Gaditana canoro
Incipiat prurire choro, plausuq; probata
Ad terram tremulo descendant clune puellæ
Irritamentum Veneris languētis, et acres
Diuitis urticæ, maior tamen ista uoluptas
Alterius sexus, magis ille extenditur, et mox
Auribus, atque oculis concepta uirina mouetur.
Non capit has nugas humilis domus, audiat ille
Testarū crepitus cū uerbis, nudum olido stans
Fornice mancipiū quibus abstinet, ille fruatur
Vocibus obscenis, omniq; libidinis arte.
Qui lacedæmonium pytismate lubricat orbem.
Namque ibi fortunæ ueniā damus, alea turpis,
Turpe et adulterium mediocribus, hæc eadē illi
Omnia cum faciant, hilares, nitidiq; uocantur.
Nostra dabunt alios hodie conuiuia ludos.
Conditor Iliados cantabitur, atq; Maronis
Altisoni dubiam facientia carmina palmam
Quid refert tales uersus, qua uoce legantur?
Sed nunc dilatis auerte negotia curis,
Et gratam requiem dona tibi quando licebit

SATYRA

Per totam cessare diem, non fenoris ulla
Mentio, nec prima si luce egressa, reuertit
Nocte solet, tacito bilem tibi contrahat uxor,
Humida suspectis referens multitiarugis,
Vexatasq; comas, et uultum, auremq; calente.
Protinus ante meum, quicquid dolet, exue linē.
Pone domū, et seruos, et quicquid frangit illis,
Aut perit, ingratos ante omnia pone sodales.
Interea megalesiacæ spectacula mappæ
Idæum solenne colunt, similisq; triumpho
Prædo caballorum, prætor sedet, ac mihi pace
Immensæ, nimisq; licet si dicere plebis,
Totâ hodie Romanus circus capit, et fragor aurē
Percutit, euentum uiridis quo colligo panni.
Nam si deficeret, mæstam, attonitamq; uideres
Hanc urbē, ueluti Cannarum in puluere uictis
Cosulib; spectēt inuenies, quos clamor, et audax
Sponsio, quos cultæ decet assedisse puellæ.
Nostra bibat uernum contracta cuticula solem,
Effugiatq; togam, iam nunc in balnea salua
Fronte licet uadas, quâquâ solida hora super sit
Ad sextam, facere hoc non possis quinque diebus
Continuis, quia sunt talis quoq; tædia uitæ
Magna, uoluptates commendatrarior usus.

SATYRA DVODECIMA.

Argumentum Satyræ duodecimæ.

Bissena arguitur satyra captator auarus.

DVODECIMA. Fo. LVI.

Atali Coruine die mihi dulcior hæc
lux,
Quæ festus promissa deis animalia
celpes

Expectat, niueam reginæ cadimus agnam.
Par uellus dabitur pugnanti Gorgone Maurya.
Sed procul extensus petulans quatit hostia funē
Tarpeio seruata Ioui, frontemq; coruscant,
Qui ppeferox uululus templis maturus, et aræ,
Spargendusq; mero, quædâ pudet habere mîtis
Ducere, qui uexat nascenti robora cornu.
Sires ampla domi, similisq; affectibus esset,
Pinguior Hispulla traheretur taurus, et ipsa
Mole piger, nec finitima nutritus in herba,
Læta sed ostendens Clitumni pascua sanguis
Iret, et a grandi ceruix ferienda ministro.
Ob reditum trepidantis adhuc, horredaq; passi
Nuper, et incolumem sese mirantis amici.
Nam præter pelagi casus, et fulguris idum
Euasi, densæ cælum abscondere tenebræ
Nube una, subitusq; antennas impulit ignis.
Tum se quisq; illo percussum crederet, et mox
Attonitus nullum conferri posse putaret.
Naufragium uelis ardentibus, omnia fiunt
Talia, tam grauitè, si quando poetica surgit
Tempestat, genus ecce aliud, discriminis, audi
Et miserere iterum, quâquam sint cætera sortis
Eiusdem, pars dira quidē, sed cognita multis,

SATYRA

Et quam uotiuu testantur sana tabella,
Plurima (pictores quis nescit ab Iside pasci?)
Accidit et nostro similis fortuna Catullo:
Cum plenus fluctu medius foret aluens, et iam
Alternum puppis latus euer tentibus undis
Arboris incerta, nullam prudentia cani
Reatoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum uentis, imitatus castora, qui se
Eunuchum ipse facit cupiens euadere damno
Testiculorū, ideo medicatū intelligit inguē.
Fundite quæ mea sunt dicebat cūcta Catullus,
Præcipitare uolens etiam pulcherrima, uestem
Purpuream teneris quoq; Mœcenatibus aptā,
Atque alias, quorum generosi gramini ipsum
Infecit natura pecus, sed et egregius fons
Viribus occultis, et beticus adiuuat aer.
Ille nec argentum dubitabat mittere lances
Parthenio factas, urnæ cratera capacem,
Et dignum sitiente Pholo, uel coniuge Fusci,
Adde et bascaudas, et milleescaria, multum
Calati, biberat quocallidus emptor Olynthi.
Sed quis nunc alius, quam mūdi parte, quis aude
Argento præferre caput, rebusq; salutem?
Non propter uitam factūs patrimonia quidam,
Sed uisio caci propter patrimonia uiuunt.
Iadatur rerum utilium pars maxima, sed nec
Damna leuant tunc aduersis uigentibus, illuc
Decidit, ut malum ferro summitteret, ac se

Explicat

DVODECIMA. Fo. LVII.

Explicat angustum, discriminis ultima quādo
Præsidia afferimus, nauem fractura minorem.
I nunc, et uentis animam committe, dolato
Confusus ligno, digitis a morte remotus
Quatuor, ac septem, si sit latissima tæda.
Mox cum reticulis, et pane, et uentre lagæna,
Accipe sumendas in tempestate secures.
Sed postquā iacuit planū mare, tēpora postquā
Prospera uectoris, factumq; ualentius euro,
Et pelago, postquam parca meliora benigna
Pensa manu ducunt hilares, et staminis albi
Lanifica, modica non multo fortior aura
Ventus adest inopi, miserabilis arte cucurrit
Vestibus extensis, et quod superauerat unum
Velo prora suo, iam deficientibus austris.
Spes uitæ cum sole redit, tum gratius Iulo,
Atque nouercali sedes prælata Latio,
Conspicitur sublimis apex, cui candida nomen
Scrophæ dedit, lætis Phrygibus mirabile sumē,
Et nunquam uisus triginta clara mamillis.
Tādē intrat positas inclusa per æquora moles,
Tyrrhenāq; pharō, porrectaq; brachia rursus,
Quæ pelago occurrūt medio, longeq; relinquūt
Italiam, non sicigitur mirabere portus,
Quos natura dedit, sed trunca puppe magister
Interiora petit baiæ per uia Cymbæ.
Tunc stagnante sinu gaudent ibi uertice raso
Garrula securi narrare pericula nautæ.

H

SATYRA

Ite igitur pueri linguis, animisq; fauentes,
Sertaq; delubris, et farra imponite cultris:
Ac molles ornate focos, glebamq; iuuentem,
Tam sequar, et sacro, quod praestat, rite peracto
Inde domum repetā, graciles ubi parua coronas
Accipiunt fragili simulacra nitentia cera.
Hic nostrum placabo Iouem, laribusq; paternis
Thura dabo, atq; omnes uiola iactabo colores.
Cuncta nitent, longos erexit annua ramos:
Et matutinis operatur festa lucernis.
Nec suspecta tibi sint haec Coruine, Catullus
Pro cuius re ditu tot pono altaria, paruos
Tres habet haeredes, libet expectare, quis agra,
Et claudentem oculos gallinam impedit amico
Tā sterilis: uerū haec nimia est impesa, coturnix
Nulla unquam pro patre cadet, sentire calorem
Sic cepit locuples Gallia, et patius orbi.
Legitime fixis uestitur tota tabellis
Porcicus, existunt qui promittunt hecatomben.
Quatinus hic non sunt nec uenales Elephantis,
Nec latio, aut usquam nostro subsydere talis
Bellua concipitur, sed furua gente petita
A boribus rutulis, et Turni pascitur agro
Caesoris armentum, nulli seruire paratum
Priuato, siquidem tyrio seruire solebant
Hannibali, et nostris ducibus, regi q; Molosso.
Horum maiores, et dorso ferre cohortes
Partem aliquam belli, et eunte in praelia turmā

TERTIADECIMA. Fo. LVIII.

Nulla igitur mora p Nouū, mora nulla p Histru
Pacuiū, quin illud ebur ducat ad aras,
Et cadat ante lares Gallia, uictima sacra
Tantis digna deis, et captatoribus horum.
Alter enim si concedas maculare, nouebit
De grege seruoꝝ magna, et pulcherrima quæq;
Corpora, uel pueris, et frontibus ancillarum
Imponet uittas, et si qua est nubilus illi
Iphigenia domi, dabit hanc altaribus, et si
Non sperat tragicae furtiua piacula ceruæ.
Laudo meum ciuem, nec comparo testamento
Mille rates, nam si Libitinam euaserit æger,
Delebit tabulas inclusus carcere nasse,
Post meritum sane mirandum, atq; omnia soli
Forsan Pacuiuo breuiter dabit, ille superbus
Incedet uictis riuatibus, et go uides, quam
Grande operæ precium faciat iugulata Mycenis
Viuat Pacuiuis quæso, uel Nestora totum,
Possideat quantum rapuit Nero, montibus aurū
Exaquet, nec amet quenquā, nec amet ab ullo.

SATYRA TERTIADECIMA.

Argumentum Satyræ decimæ tertiæ.
Tertia post decimam solatur damna dolentes.

Exemplo quodcunq; malo committitur, ipsi
Displicet auctori, primaq; est hæc
ultio, quod se

SATYRA

Iudice nemo nocēs absoluitur, improba quāuis
Gratia fallacis pratoris uicerit urnam.
Quid sentire putes omnes Caluine recenti
De scelere, et si dei uiolata crimine? sed nec
Tam tenuis census tibi contigit, ut mediocris
Iacturæ te mergat onus, nec rara uidemus
Quæ pateris, casus multis hic cognitus, ac iam
Tritus, et e medio fortunæ ductus acervo.
Ponamus nimios gemitus, flagrantior æ quo
Non debet dolor esse uiri, nec uulnere maior.
Tu quāuis leuium minimā, exiguāq; malorū,
Particulam uix fere potes spumantibus ardens
Visceribus, sacrum tibi quod nō reddat amicus
Depositū, stupet hæc qui iam post terga reliquit
Sexaginta annos Fonteio consule natus,
At nihil in melius tot rerum proficis usu?
Magna quædē, sacris quæ dat præcepta Libellis,
Vidrix fortunæ sapientia, dicimus autem
Hos quoq; felices, qui ferre incommoda uita,
Nec iactare iugum uita didicere magistra.
Quæ tam festa dies, ut cesset prodere furem?
Perfidia, fraudes, atq; omni ex crimine lucrum
Quæ sitū, et partos gladio, uel pyxide nūmos?
Rari quippe boni, numero uix sunt totidē, quot
Thebarum portæ, uel diuitis hostia Nili.
Nona ætas agitur, peioraq; sæcula ferri
Temporibus, quorum scelere non inuenit ipsa
Nomen, et a nullo posuit natura metallo.

TERTIADECIMA. Fo. LIX.

Nos hominum, diuumq; fidem clamore ciemus,
Quanto Fessidium laudat uocalis agentem
Sportula: dic senior bulla dignissime, nescis
Quas habeat ueneres aliena pecunia, nescis
Quem tua simplicitas risum uulgo moueat, cum
Exigis a quoquam ne peieret, et putet ullis
Esse aliquod numen templis, aræq; rubenti.
Quondā hoc indigenæ uinebāt more, prius quā
Sumeret agrestem posito diademate falcem
Saturnus fugiens, tunc cum uirguncula Iuno,
Et priuatus adhuc idæis Iuppiter antris.
Nulla super nubes conuiuia cœlicolarum:
Nec puer Iliacus, formosa nec Herculis uxor
Ad cyathos, et iam ficcato nectare tergens
Brachia Vulcanus Liparæa nigra taberna.
Pandeat sibi quisq; deus, nec turba deorum
Talis ut est hodie, contentaq; sydera paucis
Numinibus miserum urgebant Atlanta minori
Pondere, nondum aliquis sortitus triste pfundi
Imperiū, aut sicula toruus cū cōiuge Plutoni.
Nec rota, nec furia, nec saxum, aut uulturis atrii
Pœna, sed infernis hilares siner egibus umbra.
Improbis illo fuit admirabilis æuo.
Credebant hoc grande nefas, et morte piandū,
Si iuuenis uetulo non assurrexerat, et si
Barbato cricuncq; puer, licet ipse uideret
Plura domi farræ, et maiores glandis acervos:
Tam uenerabile erat præcedere quatuor annis,

SATYRA

Primaq; par adeo sacra lanugo senectæ
Nunc si depositum non inficietur amicus,
Si reddat ueterem cum tota erugine follem,
Prodigiosa fides, et thuscis digna tabellis,
Quæque coronata lustrari debeat agna.
Egregium, sanctūq; uirum si cerno, bimbri
Hoc monstrum puero, et mirantiam sub aatro
Piscibus inuentis, et factæ comparo mulæ,
Sollicitus tanquam lapides effuderit imber,
Examenq; apium longa confederit uua
Culmine delubri, tãquã in mare fluxerit amnis
Gurgitibus miris, et lactis uortice torrens.
Intercepta decem quereris sestertia fraude
Sacrilega, quid si bis centum perdidit alter
Hoc arcana modo? maiorem tertius illa
Summã, quã patulæ uix coeperat angulus arcæ?
Tã facile, et pronũ est superos cõtēnere testes:
Si mortalis idem nemo sciat, aspice quanta
Vocē neget. quæ sit si di constantia uultus.
Per solis radios, tarpeiaq; fulmina iurat,
Ei Martis frameam, et cyrrhæi spicula uatis,
Per calamos ueuatricis, phætramq; puellæ,
Perq; tuum pater ægei Neptunne tridentem.
Addit et herculeos arcus, hastamq; Mineræ,
Quicquid habent telorum armamentaria cœli:
Si uero et pater est, comedã inquit flebile nati
Sinciput elixi, pharioq; madentis aceto.
Sunt quim fortunæ iam casibus omnia ponunt,

TERTIADECIMA. Fo. IX.

Et nullo credunt mundum rectore moueri
Natura uolente uices, et lucis, et anni,
Atque ideo intrepidi quæcũque altaria tangunt,
Est alius, metuens ne crimen poena sequatur,
Hic putat esse deos, et peierat, atq; ita secum,
Decernat quodcunq; uolet de corpore nostro
Isis, et irato feriat mea lumina sistro:
Dũ modo uel cæcæ teneæ, quos abnego, n̄mos,
Et phibis, et nomicæ putres, et dimidiũ crus
Sunt tanti? pauper locupletem optare podagrá
Ne dubitet Ladas, si non eget anticypa, nec
Archigene, quid enim uelocis gloria plantæ
Præstat, et esuriens pisææ ramus oliuæ?
Vt sit magna, tamen certe lenta ira deorum est,
Si curantigitur cunãos punire nocentes,
Quando ad me uenient? sed et exorabile numen
Fortasse experiar, solet his ignoscere, multi
Committunt eadem diuero crimina fato.
Ille crucem prectum sceleris tulit, hic diadema.
Sic animum diræ trepidum formidine culpæ
Confirmant, tunc te sacra ad delubra uocantes:
Præcedit, trahere imo ultro, ac uexare paratus:
Nam cum magna malæ superest audacia causæ,
Creditor a multis fiducia, mimum agit ille,
Vrbani qualem fugitiuus scurrã Catulli.
Tu miser exclamas, ut Stentor a uincere possis,
Vel potius quãtum graduius Homericus, audis
Iuppiter hæc? nec labramoues, cū mittere uocē
H iij

SATYRA

Debuerat uel marmoreus, uel aeneus: aut cur
In car bone tuo charta pia thura soluta
Ponimus, et sectum uultu tecur: albaq; porci
Omenta: ut uideo nullum discrimen habedū est
Effigies inter uestras, statuamq; Batylli.
Accipe quæ contra ualeat solatia ferre,
Et qui nec Cynicos, nec stoica dogmata legit
A Cynicis tunica distantia, non Epicurum.
Suspicit exigui latum plantaribus horti.
Curentur duby medicis maioribus ægri,
Tu uenam uel discipulo committe Philippi,
Si nullum in terris tam detestabile factum
Ostendis, taceo, nec pugnis cadere petus
Te ueto, nec plana faciem contundere palma,
Quãdoquidẽ accepto claudeda est ianua dāno,
Et maiore domus gemitu, maiore tumultu
Planguntur nummi quam funera, nemo dolorẽ
Fingit in occasu, uestem diducere summam
Contentus nexare oculos humore coacto,
Ploratur lachrymis amissa pecunia ueris.
Sed sic unda uidet simili fora plena querela,
Si decies ledtis diuersa in parte tabellis,
Vana superuacui dicunt chirographa ligni,
Arguit ipsorum quos littera, gemmaq; princeps
Sardonicus, oculis quæ custoditur eburnis.
Te nunc delitias extra communia censes
Ponendum, quia tu gallinæ filius albæ,
Nos uiles pulli nati infelicibus ouis.

TERTIADECIMA. Fo. LXI.

Rem pateris modicam, et mediocri bile ferẽdā,
Si flectas oculos maiora ad crimina, confer
Conductum latronẽ, incendia sulphure cœpta,
Atq; dolo, primos cum ianua colligit ignes,
Confer et hos ueteris qui tollunt grandia tẽpli
Pocula adorandæ rubiginis, et populorum
Dona, uel antiquo positas a rege coronas.
Hæc ibi si non sunt, minor extat sacrilegus, qui
Radat inaurati femur Herculis, et facie ipsam
Neptunni, qui bracteolam de Castore ducat.
An dubitet solitus totum conflare tonantem?
Confer et artifices, mercatoremq; ueneni,
Et deducendum corio bonis in mare, cum quo
Clauditur aduersis innoxia simia fatis.
Hæc quota pars scelerũ, quæ custos gallicus urbis
Vsq; a lucifero, donec lux occidat, audit.
Humani generis mores tibi nosse uolenti
Sufficit una domus, paucos consume dies, et
Dicere te miserum, postquã illuc ueneris, aude.
Quis tumidũ guttur mirat in alpibus: aut quis
In Meroe crasso maiorem infante mamillam?
Cæcula quas stupuit germani lumina: flauam
Cæsariem: et madido torquẽtem cornua cirro:
Nempe quod hæc illis natura est omnibus una.
Ad subitas Thracum uolucres, nubemq; sonora
Pygmeus paruis currit bellator in armis,
Mox impar hosti, raptusq; per aera curuis
Vnguibus a sana fertur grue, si uideas hoc

SATYRA

Gentibus in nostris risu quatiere, sed illic
Quāquam eadem assidue spectent praelia, ridet
Nemo, ubi tota cohors pede non est altior uno.
Nullane periuri capitis, fraudisq; nefanda
Poena erit? abreptū crede hunc grauiore cathena
Protinus, et nostro qd plus uelit ira? Necari
Arbitrio: manet illa tamen iactura, nec unquam
Depositum tibi sospes erit, sed corpore trunco
Inuidiosa dabit minimus solatia sanguis.
At uindicta bonum uitae iocundius ipsa,
Nempe hoc indocti, quorum praecordia nullis
Interdum, aut leuibus uideas flagratia causis,
Quantulacūq; adeo est occasio, sufficit ira,
Chrisippus non dicet idem, nec mite Thaletis
Ingenium, dulciq; senex uicinus Hymeto,
Qui partem acceptae sua inter uincla cicuta
Accusatori nolet dare, plurima foelix
Paulatim uitia, atq; errores exuit omnes
Prima docens rectum sapientia, quippe minuti
Semper, et infirmi est animi, exiguiq; uoluptas
Ultio, continuo sic collige, quod uindicta
Nemo magis gaudet qd femina, cur tamē hos tu
Euasisse putes, quos diri conscia facti
Mens habet attonitos? et surdo uerbere cadit
Occultum quatiente animo torture flagellum?
Poena autem uehemens, ac multo seuior illis,
Quas et Cæditi? grauis inuenit, aut Rhadamā
Noctē, dieq; suū gestare i pectore teste. (ibus,

TERTIA DECIMA. Fo. LXII.

Spartano cuidam respondit Pithia uates,
Haud impunitū quondā fore, quod dubitaret
Depositum retinere, et fraudem iure tueri
Iurando, quærebat enim quæ numinis esset
Mens, et an hoc illi facinus suaderet Apollo.
Reddidit ergo metū moribus, et tamē omnē
Vocem adyti dignam tēplo, ueramq; probauit,
Extinctus tota pariter cum prole, domoq;
Et quamuis longa deductis gente propinquis.
Has patitur poenas peccandi sola uoluntas,
Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum,
Facti crimen habet, cedo si conata peregit?
Perpetua anxietas, nec mensæ tempore cessat
Faucibus ut morbo siccis, interq; molares
Difficili crescente cibo, sed uina misellus
Expiat. albani ueteris pretiosa senectus
Displicet, ostendas melius, densissimaruga
Cogitur in frontem, uelut acriducta falerno.
Noctē breuem si forte indulsit cura soporem,
Et toto uersata thoro iam membra quiescant,
Continuo templum, et uiolati numinis aras,
Et quod praecipuis mentem sudoribus urget,
Te uidet in somnis, tua sacra, et maior imago
Humana turbat pauidum, cogitq; fateri.
Hi sunt, qui trepidant, et ad oia fulgura pallēt,
Cū tonat, exanimis prius quæq; murmure celi,
Non quasi fortuito, nec uentorum rabie, sed
Iratus cadat in terras, et uindictet ignis.

SATYRA

Illa nihil nocuit, cura grauiore timetur
Proxima tempestas, uelut hoc dilata sereno.
Præterea lateris uigili cum febre dolorem
Sic æpere pati, missum ad suæ corpora morbum
In festo credunt a numine, saxa deorum
Hæc, et tela putant, pecudem spondere sacello
Balantem, et laribus cristam promittere galli
Non audent, quid enim sperare nocetibus ægris
Concessum? uel quæ non dignior hostia uita.
Mobilis, et uaria est ferme natura malorum,
Cum scelus admittit, super est cōstātia, quid fas,
Atque nefas, tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus, tamen ad mores natura recurrit
Damnatos, fixa, et mutari nescia, nam quis
Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Eiectum semel attrita de fronte ruborem?
Quis nō hominū est, quē tu cōtentū uideris uno
Flagitio: dabit in laqueum uestigia noster
Perfidus, et nigri patietur carceris uncum,
Aut maris ægæi rupem, scopulosque frequentes,
Exulibus magnis poena gaudebis amara
Nominis inuisi, tandemque fatebere latus
Nec surdum, nec Tiresiam quenquā esse deorū.

SATYRA QVARTADECIMA.

Argumentum Satyræ decimæ quartæ.
In decima quarta dant parta exempla parentes.

QVARTADECIMA. Fo. LXIII.

Luxima sunt Euscine, et fama di-
gna sinistra,
Et nitidis maculam, ac rugā fio-
gentia rebus.

Quæ monstrant ipsi pueris, tra-
duntque parentes.
Si dammosa senem iuuat alea, ludit et hæres
Bullatus, paruoque eadem mouet arma fritillo.
Nec de se melius cuiquam sperare propinquo
Concedit iuuenis, qui radere tubera terra,
Boletum condire, et eodem iure natantes
Mergere ficedulas didicit nebulone parente,
Et cana monstrante gula, cum septimus annus
Transierit puero nondum omni dente renato,
Barbatus licet admoueat mille inde magistros
Hinc totidem, cupiet lauto cenare paratu
Semper, et a magna non de generare culina.
Mitè animū, et mores medicis erroribus æquos
Præcipit, atque animos seruorū, et corpora nostra
Materia constare putat, paribusque elementis?
An scire docet Rutilus, qui gaudet acerbo
Plagarum strepitu, et nullam sirena flagellis
Cōparat atiphatres trepidi laris, ac Polyphemus?
Tum felix quoties aliquis tortore uocato:
Vritur ardenti duo propter lintea ferro.
Quid suadet inueni latus stridore catenæ.
Quem mire afficiunt in cripta ergastula, carcer
Rusticus? expectas ut non sit adultera largæ

SATYRA

Filia, quæ nunquam maternos dicere mæchos
 Iam cito, nec tanto poterit contexere cursu,
 Vt non ter decies respiret: conscia matri
 Virgo fuit, ceras nunc hæc dictante pusillas
 Implet, et ad mæchos dat eisdem ferre cinædis.
 Sic natura iubet, velocius, et citius nos
 Corrupti uitiorum exëpla domestica, magnis
 Cû subeant animos authoribus, unus, et alter
 Forsitã hæc spernãt iuuenes, q̃b̃ arte benigna,
 Et meliore luto finxit præcordia Titan.
 Sed reliquos fugienda patrum uestigia ducunt,
 Et monstrata diu ueteris trahit orbita culpæ.
 Abstineas igitur damnis huiusce, et enim uel
 Vna potens ratio est, ne crimina nostra sequatur
 Ex nobis geniti, quoniam dociles imitandis
 Turpibus, ac prauis omnes sumus, et Catilinã
 Quocunque in populo uideas, quocũq; sub axe,
 Sed nec Brutus erit, Brutus nec auunculus usquã
 Nil dictu feedum, usquẽ hæc limina tangat
 Intra quæ puer est, pcul hinc, pcul ide puellæ
 Lenonum. et cantus pernoctantis parasiti.
 Maxima debetur puero reuerentiã, si quid
 Turpe parâs, nec tu pueri contempseris annos,
 Sed peccaturo obsistat sibi filius infans.
 Nam si quid dignum censoris fecerit ira,
 Quãdoquidẽ similem tibi se non corpore tãtum,
 Nec uultu dederit, morum quoq; filius, et cum
 Omnia deterius tua per uestigia peccet,

QVARTADECIMA. Fo. IXXIII.

Corripies nimirum, et castigabis acerbo
 Clamore, ac post hæc tabulas mutare parabis.
 Vnde tibi frontem, libertatemq; parentis,
 Cum facias peiora senex? uacuumq; cerebro
 Lampridẽ caput hoc uentosa cucurbita quærat?
 Hospite uenturo cessabit nemo tuorum,
 Verre pauimentum, nitidas ostende columnas,
 Arida cum tota descendat aranea tela.
 Hic lauet argentum, uasa aspera tergeat alter.
 Vox domini fremit instantis, uirgamq; tenetis,
 Ergo miser trepidas, ne stercore fœdâ canino
 Atria displiceant oculis uenientis amici,
 Ne perfusa luto sit porticus, et tamen uno
 Semodio scobis hæc emendat seruulus unus.
 Illud non agitas, ut sanctam filius omni
 Aspiciat sine labe domum, uitioq; carentem.
 Gratũ est quod patriæ ciuem, populoq; dedisti,
 Si facis, ut patriæ sit idoneus, utilis agris,
 Vtilis et bellorum, et pacis rebus agendis.
 Plurimũ em̃ intererit q̃b̃ artibus, et q̃b̃ hũctũ
 Moribus instituas, serpente ciconia pullos
 Nutrit, et inuenta per deuia ruralacerta,
 Illi eadem sumptis quærunt animalia pennis.
 Vultur iumento, et canibus, crucibusq; relictis
 Ad fœtus properat, partemq; cadaueris offert.
 Hic est ergo cibus magni quoque uulturis, et se
 Pascentis propria cum iam facit arbore nidos.
 Sed lepore, aut capreã sanle Ionis, et generosæ

SATYRA

In saltu uenantur aues, tunc præda cubili
Ponitur, inde autem cum sematur a leuabit
Progenes stimulantem fame festinat ad illam,
Quam primum rupto prædæ gustauerit ouo.
Aedificator erat Centronius, et modo curuo
Littore Caietæ, summa nunc Tyburis arce,
Nunc prænestinis in montibus alta parabat
Culmina ullarum, græcis, longæque petitis
Marmoribus, uincens Fortunæ, atque Herculeæ,
Ut spado uincebat capitolia nostra, Posides.
Dum sic ergo habitat Centronius, imminuit re,
Fregit opes, nec parua tamen mensura relicta
Partis erat, totam hanc turbauit filius æmens,
Dum melio renouas attollit marmore uillas.
Quidam sortiti metuentem sabbata patrem,
Nil præter nubes, et cæli numen adorant,
Nec distare putant humana carne suillam,
Qua pater abstinuit, mox et præputia ponunt,
Romanas autem soliti contemnere leges,
Iudaicum ediscunt, et seruāt, ac metuunt ius,
Tradidit arcano quodcumque uolumine Moses
Non monstrare uias, eadem nisi sacra colenti,
Quæsitum ad fontem solos deducere uerpos.
Sed pater in causa, cui septima quæque fuit lux
Ignaua, et partem uitæ non attigit ullam.
Sponte tamen iuuenes imitantur cætera, solam
Inuiti quoque auaritiæ exercere iubentur:
Fallit enim uitium specie uirtutis, et umbra,
Cum sit

QVARTADECIMA. Fo. LXV.

Cum sit triste habitu, uultuque, et ueste seuerus:
Nec dubie tanquam frugi laudatur auarus,
Tanquam paucus homo, et rerum tutela suarum
Certa magis, quam si fortunas seruet easdem
Hespidum serpens, aut potius, adde quod hunc, de
Quo loquor, egregium populus putat, atque uerendum
Artificem, quippe his crescunt patrimonia fabris:
Sed crescunt quocumque modo, maioraque fiunt
Incude assidua, semperque ardente camino:
Et pater ergo animi felicitas credit auaros,
Qui miratur opes, qui nulla exempla beati
Pauperis esse putant, iuuenes hortantur, ut illa
Tre uiam pergant, et eidem incumbere secta.
Sunt quædam uitiorum elementa, his protinus illos
Imbuit, et cogit minimas edificare sordes.
Mox acquirendi docet insatiabile notum,
Seruorum uentres modio castigat iniquo
Ipse quoque esuriens, neque enim omnia sustinet unquam
Mucida cerulei panis consumere frustra,
Hesternum solutus medio seruare minutal
Septembri, nec non differre in tempora cænæ
Alterius concham æstiu cum parte lacerti
Signatam, uel dimidio, putrique filuro,
Filaque sediu numerata includere porri,
Inuitatus ad hæc aliquis de ponte negabit.
Sed quo diuitias hæc per tormentum coactas?
Cum furor haud dubius, cum sit manifesta phreos
Vt locuples moriaris egenti uiuere fato? (nesis,

SATYRA

Interea pleno cum turget sacculus ore,
Crescit amor nūmi quātū ip̄a pecunia crescit,
Et minus hanc optat, q̄ non habet, ergo paratur
Alter a uilla tibi, cum rus non sufficit unum,
Et proferre libet fines, maior q̄ uidetur,
Et melior uicina seges, mercaris et hanc, et
Arbusta, et densa montem qui canet oliua.
Quorum si precio dommus non uincitur ullo,
Noctē boues macri, lassosq̄ famelica collo
Armenta ad uirides huius mittuntur aristas,
Nec prius inde domus, quam tota noualia seuos
In uentres abeant, ut credas falcibus actum.
Dicere uix possis, quam multi talia plorent,
Et quot uenales iniuria fecerit agros.
Sed qui sermones? quā fædæ buccina fama?
Quid nocet hoc? inq̄t, tunica mihi malo Lupini,
Quam si me toto laudet uicina pago
Exigui ruris paucissima farra secantem.
Scilicet et morbis, et debilitate carebis,
Et ludum, et curam effugies, et tempora uita
Longa tibi post hæc fato meliore dabuntur,
Si tantum culti solus possederis agri,
Quantum sub Tatio populus Romanus arabat,
Mox etiam fratris ætate, ac punica passis
Prælia, uel Pyrrhū imane, gladiosq̄ molossos,
Tandem pro multis uix iugera bina dabuntur
Vulneribus, merces ea sanguinis, atq̄ laboris
Nullis uisa unquam meritis minor, aut ingrata

QVARTA DECIMA. Fo. LXVI.

Curta fides patria, saturabat glebula talis
Patrem ipsum, turbanq̄ casa, qua fæta iacebat
Vxor, et infantes ludebant quatuor, unus
Vernula, tres domini, sed magnis fratribus hosp
A scrobe, uel sulcore deuntibus altera cœna
Amplior, et grandes fumabant pulvis ollæ.
Nunc modus hic agri nostro non sufficit orto,
Inde fere scelerum causæ, nec plura uenena
Miscuit, aut ferro grassatur sæpius ullum
Humana mentis uitium, quam sœua cupido
Indomiti census, nam diues qui fieri uult,
Et cito nult fieri, sed quæ reuerentia legum?
Quis metus, aut pudor est unquam properantis
Vixite contenti casulis, et colibus istis (auariæ
Opueri Marsus dicebat, et Hernicus olim,
Vestinusq̄ senex, panem quæramus aratro,
Qui satis est mensis, laudat hæc numinaruris,
Quorū ope, et auxilio gratæ post munus aristæ
Effugiunt homines ueteris fastidia querens.
Nil uetitum fecisse uolet, quem non pudet alto
Per glaciem perone tegi, qui summonet euros
Pellibus inuersis, peregrina, ignotaq̄ nobis
Ad scelus, atq̄ nephas, quodcunq̄ est, purpura
Hæc illi ueteres præcepta minorib⁹, at nūc (ducit
Post finem autumnus media de nocte supinum
Clamorus iuuenem pater excitat, accipe caras,
Scribe puer, uigila, causas age, perlegere ubras
Maiorum leges, aut uitæ potce libello.

SATYRA

Sed caput intactum buxo, naresq; pilosas
Annotet, & grandes miretur Lælius alas.
Dirue mauroꝝ Attegiæ, castella Brigantum,
Vt locupletem aquilam tibi sexagesimus annus
Afferat, aut longos castrorum ferre labores
Si piget, & trepido soluunt tibi cornua uentrem
Cum lituis audita, pares, quod uendere possis
Pluris dimidio, nec te fastidia mercis
Vilius subeat ablegandæ Tyberim ultra.
Nec credas ponendum aliquid discriminis inter
Vngueta, & corium, lucri bonus est odor ex re
Qualibet, illa tuo sententia semper in ore
Versetur: dÿs, atq; ipso Ioue digna poete.
Vnde habeas querit nemo, sed oportet habere.
Hoc monstrant uetula pueris poscētibus assem,
Hoc discunt omnes ante alpha, & beta puella.
Talibus instantem monitis quæcunq; parentem
Sic possum affari, dico uanissime, quis te
Festinare iubet: meliorem præsto magistro
Discipulum, securus abi, uinceris ut Aiæx
Præterit Thelamonem, ut Peleia uicit Achilles.
Parcendū est teneris, nondū impleuere medullas
Natiuæ malanequitia, cum pectere barbam
Cœperit, & longi mucronem admittere cultri,
Falsus erit: testis, uendet periuria summa
Exigua, Cereris tangens, aranq; pedemq;
Elatam iam crede nurum, si limina uestra
Mortifera cum dote subit, quibus illa premetur

QVARTADECIMA. Fo. LXVII.

Per somnum digitis: nam quæ terraq; mariq;
Acquirenda putes, breuior uia conferet illi.
Nullus enim magni sceleris labor, hæc ego nunqd
Mandaui dices olim, nec talia suasi,
Mentis causa male tamen est, & origo penes te
Nam quisquis magni census præcepit amorem,
Et leno monitu pueros producit auaros,
Et qui per fraudes patrimonia conduplicare:
Dat libertatem, & totas effundit habenas
Curriculo, quem si reuoces, subsistere nescit,
Et te contempto rapitur, metisq; relictis.
Nemo satis credit tantum delinquere, quantum
Permittas, adeo indulgent sibi latius ipsi:
Cum dicis iuueni stultum qui donet amico,
Qui paupertatem leuet, attollatq; propinqui,
Et spoliare doces, & circumscribere, & omni
Crimie diuitias acquirere, quarū amor in te est,
Quantus erat patrie Deciorū in pectore, quātū
Dilexit Thebas, si Græcia uera, Menæceus,
In quarum sulcis legiones dentibus anguis
Cū clypeis nascunt, & horrida bella capeffunt
Continuo, tanquam & tubicen surrexerit una,
Ergo ignem cuius scintillas ipse dedisti,
Flagrantem late, & rapientem cuncta uidebis.
Nec tibi parceretur misero, trepidumq; magistrū
In cauea magno fremitu leo sollet alumnus.
Nota mathematicis genesis tua, sed graue tardas
Expectare colos, morieris flamine nondum

SATYRA

Abrupto, iam nunc obstas, et uota moraris,
Iam torquet iuuenē longa, et ceruina senectus
Ocyus archigenē quare, atq; eme, qđ Mithrida
Composuit, si uis aliam decerpere ficum, (tes
Atq; alias tractare rosas, medicamē habēdū est:
Sorbere ante cibū quod debeat, aut pater, aut rex
Mōstro uoluptatē egregiam, cui nulla theatra,
Nulla æquare queas prætoris pulpita lauti,
Si spectas quanto capitis discrimine constant
Incrementa domus, ærata multus in arca
Fiscus, et aduigilem ponendi castora nummi,
Ex quo mars ultor galeā quoq; perdidit, et res
Non potuit seruare suas: ergo omnia Floræ,
Et Cereris licet, et Cybeles aulaa relinquis,
Tanto maiores humana negotia ludi.
An magis oblectant animum iactata petauro
Corpora: quicq; solent rectum descendere funē?
Quam tu corpcia semper qui puppe moraris,
Atque habitas coro semper tollendus, et austro
Perditus, a siculis sacci mercator olentis?
Qui gaudes pingui antiquæ de littore Cretæ
Passum, et municeps Iouis aduexisse lagenas?
Hic tamen ancipiti figens uestigia planta
Vitum illa mercede parat, brumamq; famēq;
Illa recte cauet, tu propter mille talenta,
Et centum uillas temerarius, aspice portus,
Et plenū magnis trabib; mare, pl; hoim est iam
In pelago, ueniet classis quocunque uocarit

QVARTADecIMA. Fo. Lxviii.

Spes lucri, nec carpathium, getulaq; tantum
At quora transiliet, sed longe Calpereliā,
Audiēt hercule stridentem gurgite solem.
Grande operæ precium est, ut tenso folle reuertī
Inde domum possis, tumidaq; superbus aluta
Oceanī monstra, et iuuenes uidisse marinos.
Non unus mentes agitat furor, ille sororis
In manibus uultu eumēdū terretur, et igni,
Hic bone percusso mugire Agamemmona credita
Aut Ithacū, parcat tunicis licet, atq; lacernis,
Curatoris eget, qui nauem mercibus implet
Ad summum latus, et tabula distinguitur uda,
Cum sit causa mali tanti, et discriminis huius
Concisum argētum in titulos, faciesq; minutas,
Occurrunt nubes, et fulgura, soluite funem
Frumenti dominus clamat, piperisq; coemptor,
Nil color hic cœli, nil fascia nigrāminatur,
Aestiuum tonat infelix, ac forsitan ipsa
Noctē cadet fractis trabibus, fluāq; premetur
Obrutus, et zonam læua, morsuq; tenebit.
Sed cuius uotis modo non suffecerat aurum,
Quod Tagus, et rutila uoluit Pædolus arena,
Frigida sufficient uelantes inguina panni,
Exiguusq; cibus, merfa rate naufragus assem
Dum rogat, et pīda se tempestate tuetur.
Tantis parua malis, cura maiore, metuq;
Seruantur, misera est magni custodia census.
Dispositis præ diues hamis uigilare cohortem

SATYRA

Seruorum nota u Licinus iubet, attonitus pro
Electro, signisq; suis, phrygiaq; columna,
Atque ebore, & lata testudine: dolia nudi
Non ardent cynci, si frigeris, altera fiet
Cras domus, atq; eadē plūbo cōmissa manebit.
Sensit Alexander, testa cum uidit in illa
Magnum habitatorem, quanto felicior hic, qui
Nil cuperet, quam qui totum sibi posceret orbē,
Passurus gestis æquanda pericula rebus.
Nullum numen abest, si sit prudentia, sed te
Nos facimus Fortuna deam: mensura tamē qua
Sufficiat census, si quis me consulat, edam,
Inquātum sitis, atq; fames, & frigora poscūt,
Quātum Epicure tibi paruis suffecit in hortis,
Quantum socratici ceperunt ante penates,
Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.
Acribus exemplis uideor te claudere, misce
Ergo aliquid nostris de moribus, effice summam
Bis septem ordinibus, quā lex dignat Othonis,
Hæc quoq; si rugam trahit, extēditq; labellum,
Sume duos equites, fac tertia quadraginta,
Si nōdum impleri gremium, si panditur ultra,
Nec Cræsi fortuna unquam, nec Persica regna
Sufficient animo, nec diuitiæ Narcissi.
Indulgit Cæsar cui Claudius omnia, cuius
Paruit imperijs uxorem occidere iussus.

SATYRA QVINTADECIMA.

QVINTADECIMA. Fo. LXIX.

Argumentum Satyræ decimaquintæ.
Numina diuersa Egypti penultima monstrat.

Vis nescit Volusi Bithynice qualia
demens

Aegyptus portenta colat: crocodio
lon adorat

Pars hæc, illa pauet saturam sero
pentibus ibim.

Effigies sacri nitet aurea cercopi theci.
Dimidio magicæ resonant ubi Mênone chordæ:
Atque uetus Thebe centum iacet obruta portis.
Illic ceruleos, hic piscem fluminis, illic
Oppida tota canem uenerantur, nemo Dianam.
Porrū, & cepe nefas uiolare, ac frangere morsu.
O sanctas gentes, quibus hæc nascūtur in hortis
Numina, lanatis animalibus abstinet omnis
Mensa, nefas illic fœtum iugulare capellæ.
Carnibus humanis uesci licet, attonito cum
Tale super cenam facinus narraret Vlysses
Alcinoo, bilem, aut risum fortasse quibusdam
Mouerat, ut mendax aretalogus, in mare nemo
Hunc abicit! seu dignum, uerq; Charybdi,
Fingentem immanes lestrigonas, & cyclopas?
Nam citius Scyllam, uel concurrentia saxa
Cyanes, plenos & tempestatibus utres
Crediderim, aut tenui percussū uerberare Circes,
Et cum remigibus grunisse Elpenora porcis,
Tam uacui capitis populum Phæaca putauit.

SATYRA

Sic aliquis merito nō dum ebrius, et minimū quā
De corycraa temetum deduxerat urna,
Solut enim hoc Ithacus nullo sub teste cane bat. o
Nos miranda quidem, sed nuper consule Vine
Gesta super calidæ referemus moenia Copti,
Nos vulgi scelus, et cunctis grauiora cothurnis
Nam scelus a Pyrrha, quāq̃ oīa syrmata uoluas:
Nullus apud tragicos populus facit, accipe nostro
Dira quod exemplum feritas produxerit æuo.
Inter finitimos uetus, atque antiqua similtas,
Immortale odiū, et nunquam sanabile uulnus,
Ardet adhuc Cōbos, et Tētyra, sūmus utrimq̃
Inde furor uulgo, quod numina uicinorum
Odiū uterq̃ locus, cum solos credat habendos
Esse deos, quos ipse colit, sed tempore festo
Alierius populi rapienda occasio cum ātis
Visa inimicorum primoribus, ac ducibus, ne
Lætum, hilaremq̃ diē, ne magnæ gaudia cœnæ
Sentirent positis ad templa, et compita mensis,
Peruigiliq̃ thoro, quem nocte, ac luce iacentem
Septimus interea sol inuenit, horrida sane
Aegyptus, sed luxuria quantum ipse notauit,
Barbara famoso non cædit ripa Canopo.
Adde quod et facilis uictoria de madidis, et
Blesis, atq̃ mero titubantibus, inde uirorum
Saltatus nigro tibicine, qualiacunque
Vnguenta, et flores, multa q̃ in fronte coronæ,
Hinc ieiunium odium, sed iurgia prima sonare

QVINTADECIMA Fo. LXX.

Incipiunt animis ardentibus, hæc tuba rixæ
Dehinc clamore pari concurritur, et uice talē
Sæuit nuda manus, paucæ sine uulnere malæ
Vix cuiquam, aut nulli toto certamine natus
Integer, aspiceres iam cū dæ per agmina uultus
Dimidios, alias facies, et hyantiaruptis
Ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnosa
Ludere se credunt ipsi tamen, et pueriles
Exercere acies, quod nulla cadauera calcant,
Et sanæ quod tot rixantis milia turba
Sic uiuunt omnes, ergo acrior impetus, et iam
Saxa inclinatis per humum quæ sita lacertis
Incipiunt torquere, domestica seditione
Tela, nec hūc lapidē, æquali se Turno, et aiæ,
Et quo Titydes percussit pondere coxam
Aenææ, sed quem ualeant emittere dextræ
Illis dissimiles, et nostro tempore natæ.
Nam genus hoc uiuio iam decresebat Homero.
Terra malos hoīes nunc educat, atque pusillos.
Ergo deus quicunque aspexit, ridet, et odit:
A diuerticulo repetatur fabula, postquam
Subsidius audi. pars altera promere ferrum
Audet, et infestis pugnam instaurare sagittis,
Terga fugæ celeri præstātibus omnibus instāt,
Qui uicina colunt umbrosa Tentyra palmas
Labitur hic quidam nimia formidine cursum
Præcipitās, capiturq̃, ast illū in plurima secluz
Frustra, ac particulas, ut multis mortuus unus,

SATYRA

Sufficeret, totum corrosis ossibus edit,
Vidrix turba, nec ardenti decoxit aheni,
Aut uerubus longū usque adeo, tardūq; putauit
Exspectare focos, contenta cadauere crudo.
Hinc gaudere libet, quod non uiolauerit ignem,
Quē summa cœli raptum de parte Prometheus
Donauit terris, elemento gratulor, et te
Exultare reor, sed qui mordere cadauer
Sustinuit, nihil unquā hac carne libentius edit.
Nam scelere in tanto ne queras, et dubites, an
Prima uoluptatem gula senserit, ultimus autem
Qui stetit absumpto iam toto corpore, ductis
Per terram digitis aliquid de sanguine gustat.
Vascones (ut fama est), alimentis talibus usi
Produdere animas, sed res diuersa, sed illic
Fortuna inuidia est, bellorumq; ultima, casus
Extremi, longæ diræ obsidionis egestas.
Huius enim, quod nūc agitur, miserabile debet
Exemplum esse cibi, sicut modo dicta mihi gens
Post oēs herbas, post cuncta animalia, quicquid
Cogebat uacui uentris furor, hostibus ipsis
Pallorē, ac maciē, et tennes miseratibus artus,
Membra aliena famelacerabant, esse parati
Et sua, quis nā hominū ueniā dare, q̄s ne deorum
Viribus abnuerit dira, atq; immania passis,
Et quibus ipsorum poterant ignoscere manes
Quorum corporibus uescebantur? melius nos
Zenonis præcepta monēt, nec enim oīa, quædam

QVINTADECIMA. Fo. LXXI.

Pro uita facienda putat, sed Cantaber unde
Stoicus, antiqui præsertim a tate Metelli?
Nūc tor⁹ gratias, nostrasq; habet orbis Athenas,
Gallia cauidicos docuit facunda britannos,
De conducendo loquitur iam rhetore Thule.
Nobilis ille tamē populus, quē diximus, et par
Virtute, atq; fide, sed maior clade Saguntibus
Tale quid excusat, mæotide senior ara
Aegyptus, quippe illa nefandi taurica sacri
Inuentrix hoies, (cutiā quæ carmina tradūt,
Digna fide credas, Itantū immolat, ulterius nil,
Aut grauius cultro timet hostia, quis modo casus
Impulit hos? quæ tanta fames, infestaq; uallo
Arma coegerunt, tam destabile monstrum
Audere? an ne aliam terra memphitide sicca
Inuidiam facerent nolenti surgere Nilo?
Qua nec terribiles Cymbri, nec Britoēs unquā
Sauromataq; truces, aut immanes Agathyrsi,
Hac seuit rabie imbelles, et inutile uulgus
Paruula fidi libus solitum dare uela phasellis,
Et breuib; piæ remis incumbere testæ.
Nec pœnam sceleri inuenies, nec digna parabis
Supplicia his populis, in quorū mēte pares sunt
Et similes ira, atq; fames, mollissima corda
Humano generi dare se natura fatetur,
Quæ lachrymas dedit, hæc nri pars optima sensu
Plorare ergo iubet causam lugētis amici, (sus,
Squalloremq; rei, pupillum ad iniuocantem

SATYRA

Circumscriporem, cuius manantia fletus
Ora puellares faciunt incerta capilli.
Nate imperio gemimus, cum funus adultæ
Virginis occurrit, uel terra clauditur infans,
Et minor ignerogi: quæ enim bonæ, aut face dignus
Arcana, qualem Cereris uult esse sacerdos,
Vlla aliena sibi credat mala: separat hæc nos,
A grege mutorum, atque ideo uenerabile soli
Sortiti ingenium, diuinorumque capaces,
Atque exercendis, capiendisque artibus apti
Sensum a cœlesti demissum traximus arce,
Cuius egent prona, et terram spectantia, mundi
Principio indulsit communis conditor illis
Tantum aias, nobis animum quoque, mutuus ut nos
Affectus petere auxilium, et prestare iuberet,
Dispersos trahere in populum, et migrare uetusto
Denemore, et proauis habitatas liquere syluas,
Aedificare domos, laribus coniungere nostris
Tectum aliud, tutos uicino limine somnos
Ut collata daret fiducia, protegere armis
Lapsum, aut ingenti nutantem uulnere ciuem,
Communi dare signa tuba, defendier uisdem
Turribus, atque una portarum claue teneri.
Sed iam serpentum maior concordia, parcat
Cognatis maculis similis fera, quando leoni
Fortior eripuit uitam leo: quo nemore unquam
Expirauit aper maioris dentibus apri?
Indica tigris agit rabida cum tigride pacem

